

Laisvoji Lietuva

KAS GYVENA SAVO TAUTAI -
GYVENA VISAI ŽMONIJAI!
Prof. A. Voldemaras

A. Gauronskis 82.I.1
7029 So. California Ave.
Chicago, Ill. 60629

Free
Lithuania

2618 West 71st Street, Chicago, Ill.
60629. Tel. (312) 476-3371 arba
839-5531.

SECOND CLASS POSTAGE PAID
AT CHICAGO, ILLINOIS

Atskiro numerio kaina 50 centų

EINA XXXV METUS

1980 GRUODŽIO - DECEMBER II

Nr. 24 (1345)

KAIP ILGAI ?

Lenkijos darbininkų streikai sudarė komunistų partijai didelį nemalonumą, o jų laimėjimai sudavė pačiai komunistų santvarkai gan rimtą smūgį. Darbininkai čia dar kartą įrodė visam pasauliui, kad komunistai per akis meluoja teigdami, jog jų partija rūpinasi ir patenkina visus darbininkų poreikius ir todėl jie pilnai atstovauja darbininkų klasei. Faktinai gi komunistų partijos diktatūra ne darbininkų reikalus gina, bet darbininkus, kaip ir visus kitus, laiko pavergusi ir juos visomis turimomis priemonėmis išnaudoja, kaip jokia kita sistema šių dienų pasaulyje. Ten darbininkas net negali valdžiai skųstis, nes mat valdžia "žino" ko ir kiek jam reikia. Jis negali reikalauti savo būklės pagerinimo ar algų pakėlimo, nes neturintis vų unijų ir negali streikuoti. Vadina mos darbininkų unijos komunistų valdžios įsteigtos ne darbininkų interesams ginti, bet kiek galima daugiau iš jų išspausti, už minimalų valdžios nustatytą atlyginimą.

Jei darbininkas komunistiniuose kraštuose dirba dantis sukandęs ir tyli, tai tas dar nereiškia, kad jis ta santvarka yra patenkintas. Darbininkai, kaip ir visi kiti, ten yra apraizgyti enkavedistų šnipų tinklu ir jų judėjimas nuolat sekamas, o nepasitenkinimo prasišveržimai tuoj užgnaužiami. Vis dėl to ir prie tokių sąlygų darbininkų nepasitenkinimas streikų forma karts nuo karto pasireiškia net ir pačioje Sov. Sąjungoje, bet, žinoma, to judėjimo vadai skaudžiai už tai nukenčia. Tačiau šį kartą Lenkijos darbininkai, būdami vieningi ir klausydami savo sumaniam apdairių ir tvirtos valios vadų, atsieka gan didelių laimėjimų. Lenkijos komunistų partija ir vyriausybė turėjo nusileisti, kai darbininkai išėjo į generalinį streiką, nes ir šiaip jau pašiļjęs krašto ekonominis gyve-

nimas streiko buvo paraližuotas. Vyriausybė buvo priversta pakeisti sąstatą ir atleisti nemažai provincijos aukštųjų pareigūnų, kurie buvo priešingi darbininkų reikalavimams. Svarbiausia, vyriausybė buvo priversta leisti darbininkams steigti nepriklausomas, vadinamas solidarumo unijas, o jiems primestas valdžios unijas turėjo panaikinti.

Komunistinė vyriausybė, su žemesnio teismo pagalba, dar bandė įrašyti į laisvųjų unijų statutą, kad komunistų partija visuose reikaluose turi būti aukščiausia institucija, kurios nutarimų turi klausyti ir darbininkų unijos. Darbininkų vadai tam griežtai pasipriešino ir, vėl grasindami visuotiniu streiku, nuėjo į vyriausią teisną ir ten laimėjo. Tokiu būdu komunistų partijai, vyriausybei ir pačiai komunistų sistemai tuo buvo suduotas gan skaudus smūgis, nes laisvųjų unijų įsteigimas, jokių būdu nusiderinamas su komunistine santvarka. Tai pirmas toks atsitikimas, kokio iki šiol niekur nėra buvę komunistinio režimo praktikoje.

Svarbiausia, kad tokie neįprasti komunistiškoje santvarkoje laimėjimai gali užkrėsti ir kitus Maskvos satelitus ir tokie darbininkų judėjimai, jei jie išsiplėstų, galėtų sugriauti ir palaikyti net pačią komunistinę santvarką pasaulyje.

Maskva, aišku, tą pilnai supranta ir atyžiai Lenkijos įvykius seka. Ji jau ne kartą yra įspėjusi Lenkijos vyriausybę ir darbininkų vadus, kad viskam yra ribos. Maskvos įsakymu, Lenkijos pajūryje pradėti Sov. Sąjungos ir lenkų karinių pajėgų manevrai. Tai aiškiai išspėjimas Lenkijos darbininkams ir krašto vyriausybei. Šia proga primenama ir vadinamoji 1968 m. paskelbta "Brežnevo doktrina", pagal kurią, jis yra sau ir Sov. Sąjungai suteiktas teisė "gelbėti socialistinius lai-

mėjimus", kitaip sakant, komunistinį režimą, kai jam bet kuriame krašte gresia pavojus. Be to, Maskva dar primena, kad ir Varšuvos pakto nariai gali pasipriešinti Lenkijos "reakcinėms jėgoms" ir jie gali būti vietos "patriotų" pakeisti atstatyti krašte tvarką, kaip tai buvo 1968 m. padaryta Čekoslovakijoje. Paskutinėmis žiniomis Sov. Sąjunga ir jos įsakyta R. Vokietija uždarė sieną su Lenkija, o Maskva telkia savo karinius dalinius Lenkijos pasienyje.

Kad Maskva, turėdama perkrautus ginklų arsenalus ir neabejotiną karinę persvarą prieš Vakarų pajėgas, ne pakęs komunistinės santvarkos griovimo Lenkijoje, steigiant ten laisvas darbininkų unijas, kurios jokių būdu nesuderinamos su jų režimo praktika, tai abejoti netenka. Klausimas tik tai, kaip ilgai ji lauks. Tačiau jai susitvarkyti su Lenkijos darbininkų laisvės troškimo prasiveržimu karinėmis priemonėmis, bent šiuo momentu, kaip ji tai padarė savo laiku Vengrijoje ir Čekoslovakijoje, laikas labai nepatogus. Mat Maskva dar nėra suvirškinusi Afganistano okupacijos, o be to, dabar vyksta ir Madrido konferencija, kurioje ji ir taip jau smarkiai kritikuojama už žmogaus teisių paneigimus, disidentų areštus ir už invaziją į Afganistaną. Taigi bent šiuo momentu įsiveržti su savo divizijomis į Lenkiją reikėtų sukelti smarkią reakciją Madrido konferencijoje ir tuo pačiu veik visame laisvame pasaulyje.

Atrodo, kad Maskva bent tuo tarpu priversta, jai nepalankios politinės situacijos kiek palaukti, jei Lenkijos darbininkai savo reikalavimais, o valdžia savo nuolaidomis nenuėis per toli. Tačiau, atėjus patogesniai momentui, ji vis tiek stengsis užgnaužti Lenkijos darbininkų laisvės judėjimą ir likviduoti jų atsiektus laimėjimus. Kaip jau minėjom, Lenkijos darbininkų išsilaisvinimo kova gali būti labai užkrečiama visiems Maskvos satelitams ir pačiai Sov. Sąjungai. Todėl ji, gelbėdama savo satelitus, savo prestižą ir net savo imperiją, turės anksčiau ar vėliau Lenkijos komunistinį režimą vienu ar kitu būdu apginti. J. K.

ne rusams Klaipėdos bažnyčios atėmimą ar kitus jų nusikaltimus prieš žmogaus teises, rusai tik kai iš raskorderio kartojo tą patį - tai mūsų vidaus reikalas, nesileisdami į ginčus dėl atskirų atvejų.

Pasaulio laisvųjų latvių federacijos pirm. dr. Ilgvars Spilners Madride, lapkričio 18 d., Latvijos nepriklausomybės šventės proga, buvo sušaukęs spaudos konferenciją. Džiugu, kad tarptautinio spaudos klubo patalpose susirinko gausiai laikraštininkų. Dr. Spilners savo pranešime plačiau užgriebe ir Lietuvos sunkumus. Jis išskėlė tikybos persekiojimą okupuotose kraštuose. Okupantai sudarė religinių bendruomenių veikimo taisykles, kurios labai suvaržo tikinčiųjų. Užkirstas kelias į valdines aukštesnes tarnybas, neįleidžiami į atsakingus švietimo postus. Pabaltiečiais okupantai nepasitiki. Steigia rusifikacijos, vykdo kolonizacijos politiką. Latvijoje sumažėjo latvių procentas 54%, estų - net 64%. Kalbų dėstyme 55% laiko skiriama rusų kalbai, tik 30% laiko duodama vietinei kalbai.

Pabėgęs iš už geležinės uždangos Lesinskis atnešė žinias, kaip labai seka turistai, kaip kultūrinių mainų priedangoje komunistai veda savo pagandą, kaip stengiasi skaldyti išeiviją.

Spilneris priminė, kad Lietuvoje leidžiami 7 pagrindinio laikraščiai. Okupantai žuvusių Afganistano fronte pabaltiečių karstus atgabena nakti -

K A U N Ą GAUBIA NAKTIS, OKUPACIJA IR VERGIJA .

VIRVĖ VAKARAMS PAKARTI

--- VIL-TIS ---

Po pasaulinio karo, didesniems ginčams nutilus, taika neatėjo į pasaulį. Tai vienur, tai kitur išskyla "šaltojo karo" bangos. Kone visur, tiesiogiai, ar per savo vasalus šaltuose karuose dalyvauja didysis svetimų žemių grobikas - Maskvos Kremlius. Arba jis stovi už kurios kovojančios šalies nugaros. Šaltame kare vietoj šaunamųjų ar sprogstamųjų ginklų kariautojai vartoja ekonomines priemones.

Didžiausias šaltasis karas išsilo 1948 metais pokario Vokietijoje, kai Sovietų Sąjunga izoliavo Vakarų Berlyną nuo Vokietijos, neleidama įvežti į jį nei maisto, nei kuro, nei kitų būtiniausių reikmenų. Tik Vakarų sąjungininkai, suorganizavę vad. "oro tiltą", daug mėnesių gelbėjo alkanus ir šalančius berlyniečius nuo Sovietų šėlimo.

1973-4 m. Saudi Arabija panaudojo "naftos ginklą" - jos tiekimo pristabdymą J. A. V-joms (naftos ambargo), reikalaujama, kad Amerika sudraustų Izraelį, kad jis išseity iš okupuotų arabų teritorijų. Tačiau toji "ambargo" nieko nepadėjo. Izraelis liko ten, kur buvo.

Taip pat ir JAV panaudojo vieną "šaltojo" karo priemonę - grūdų ir moderniškos technologijos eksportą į Sovietų Sąjungą eksporto sustabdymą, kai šioji pareitų metų gale įsibrovė į Afganistaną.

Dabar Amerika, tiksliau tarant, baigęs kadenciją prezidentas Jimmy Carteris, ruošiasi padėti Sovietams sukurti vieną veiksmingą ekonominę priemonę, kurią jie galės panaudoti šaltajame kare. Sovietai, pakišę tą priemonę JAV sąjungininkams - NATO nariams, bei kai kurioms kitoms Vakarų Europos valstybėms, galės kiekvienu metu juos pagriebti už gerklės.

Toji priemonė, tai degamosios dujos, kurių Sovietai apšiai turi, o Vakarų Europos valstybės labai stokoja. Bet tų dujų šaltiniai yra ne čia pat, Rusijos pakrasty, bet už Uralo kalnų, kone 4,000 kilometrų atstume. Tokia

mis, kad nematytų gyventojai. Jauni pabaltiečiai nenori kovoti dėl Afganistano kolonizavimo.

Pabaltij jaučiamas pritarimas streikams Lenkijoje. Pačiame Pabaltij, ypač Taline, vyksta streikai. Disidentinis judėjimas ypač stiprus Lietuvoje. Reikšminga, kad lietuviai tesuda-

(Nukalta į 5 psl.)

ilgą dujotiekio liniją patys Sovietai nutiesti negali, nemoka pasigaminti nei tinkamų vamzdžių, nei reikalingos mašinerijos ir kt., o amerikiečiai visai tai gali ir ko reikia turi. Jie yra nutiesę 2 kartų ilgesnę naftos tiekimo liniją išilgai visą Aliaską, per storu sniegu klotu padengtus kalnus, nepereinamas girias ir sraunias upes.

Tad Sovietai, nepaisydami JAV-jų ir kitų laisvojo pasaulio pasmerktų jų karinių avantiūrų Kuboj, Angolų Etiopijoje, Afganistane ir grąsant Lenkijai, paprasė amerikiečių pagalbos šiam didžiuliam Sovietams labai naudingam projektui vykdyti. Trumparegi prezidento administracija, pamiršdama Sovietams paskelbtas ekonomines sankcijas, sutiko šiame 14 bilijonų dolerių vertės projekte dalyvauti.

Projektui lėšas, numatoma, sutelks Vakarų Europos ir JAV bankai. Dujotiekio linijomis bus nuraizgytos visos NATO valstybės - Vokietija, Olandija, Belgija, Prancūzija, Italija, o vėliau ir kitos valstybės - Ispanija, Šveicarija, Švedija.

JAV Komercijos departamentas jau leido Caterpillar Tractor Co. pasirašyti 79 milijonų dolerių sutartį dujotiekio tinklui reikalingai mašinerijai patiekti, nes tokios mašinos "neįeina nčios" į sankcijų sudėtį. Tikrai valstybės departamentas nepritaria JAV įsivėlimui į šio projekto vykdymą. Šis departamentas net Vakarų Europos valstybes įspėjo nepasidaryti per daug nuo Sovietų energijos tiekimo priklauso o m i s. Bet kažin ar Europos valstybės rimtai pažiūrės į šį išpėjimą, kai tuo pat metu kitas JAV departamentas Amerikos pramonės dalyvavimą šiame klasingame "biznyje" jau palaimino.

O kas bus, kai raudonoji meška, norėdama JAV sąjungininkus Europoje paspausti, vieną gražią dieną uždės savo sunkią leteną ant dujotiekio čiaupų. Kai degamosios dujos nustos tekėti į Europos valstybių fabrikus, įstaigas ir gyventojų butus. Ką tada darys Sovietų dujų nebešildomi JAV sąjungininkai? Gal vietoj Amerikos jie nedrąsiai atsisgręš į Rytus ir pradės reikšti šiltą meilę Kremlui?

Juk kadaise Ukrainos muzikas Nikita Chruščevas yra pasakęs irgi išmintingus žodžius: "Kai mes norėsime Vakarus pakarti, tai jie patys parūpins mums virvę". Ar čia tik ne ta virvė jau vejama?

ISPŪDŽIAI IŠ MADRIDO KONFERENCIJOS

Juozas P R U N S K I S

Madrido konferencija, kur dalyvauja delegacijos 35 tautų, pasirašiusių Helsinkio susitarimą, Maskvai atnešė nemažai nemalonumų. Rusai tiek trūkė, kad per kelias savaites, iki konferencijos pradžios, nebuvo įmanoma susitarti dėl dienotvarkės. Tačiau NATO valstybės, drauge su Ispanija, laikėsi kietai ir konferencija neiširo. Jau atidaromose sesijose, kuriose kiekviena delegacija turėjo progos pasakyti savo žodį, daugelis priminė Afganistano užpuolimą, Maskvos vykdomą žmogaus teisių laužymą.

Amerikiečių delegacijos pirm. Giffin Bell du kartu suminėjo Lietuvą, pažymėdamas ten laužomas žmogaus teises ir pabrėždamas, kad ir dabar, kai jis kalba, Petkus ir kiti disidentai yra laikomi kalėjime už pastangas, kad būtų įgyvendintos laisvės, kurias ir Rusija pasirašė Helsinky.

Antrą savaitę įvykusiame uždaram konferencijos posėdy, į kurį laikraštininkai nebuvo įleisti, britų delegacijos viceprezidentas savo kalboje priminė Klaipėdos bažnyčią, kurią pasistatė katalikai ir kurią vėliau okupantai iš jų atėmė, paversdami pasauliškai reikalingam.

Lietuviai, drauge su estais ir latviais, lankome įvairias delegacijas, stengdamiesi laimėti jų prielankumą Lietuvai, Latvijai ir Estijai. Pabaltiečių atstovai buvo susitikę su Vatikanu, švedų, portugalų, olandų, britų, vokiečių, amerikiečių delegacijomis. Pa-

K. St o n k ū t ė prie Kalėdų eglutės. Visi papuoškime Kalėdų eglutę šiaudinukais. Jie yra originalūs lietuviški papuošalai.

Z. Degučio nuotrauka

RINKIMŲ ATGARSIAI

Vilius BRAŽĖNAS

Įdomu stebėti pastarųjų rinkimų rezultatus šviesos išvilkus "liberalus". Rinkimai sugriovė jų pačių sukurtą fantazijų pasaulį. Jie blaškosi, lyg saulės šviesos nelauktai apakinti nakti - niai šikšnosparniai, ir, kad patelinus staiga įrodytų savo aklumą, bukaprotiškumą ar bent jau trumparegiškumą pasaulio įvykiuose ir net jų pačių panosėje esančios tautos nuotaikoje, apsijuokina besigraibstydami logikos smilgų. Įpratę iš žinybos ir politinių laktų aukštybių pilstyti savo smegenų skiedalus ant kantriai "liberalizmo" jungą nešusios visuomenės galvų, šiandien kudakuoja pasimetę, lyg ančiukus išperėjusi višta palei kūdrą.

"Liberaluose" paniką ir sąmyšį kelia ne tiek prožektorių šviesoje vykusių, tačiau jų temdytų, prezidentinių rinkimų pasėka, kiek tai, kas įvyko Kongreso rinkimuose. Net ir puikliausi "liberalai" nujaučia, gi blaivesnieji net pripažįsta, kad įvyko revoliucija amerikiečių tautos galvose ir širdyse: nuo vieno vandenyno iki kito buvo išversti patys pagrindiniai ligi šiolei siautėjusio "liberalizmo" stulpai. Įvyko seniai lauktas, ir tik savo "išmintį" ir "neklaidingumą" įsimylėjusiems

THE BIRCH LOG

Jie Nepajėgia Save Išmaitinti

John F. McManus

Belmont, Massachusetts - Dviem komunistų milžinams tikrai nesiseka! Beveik kiekvienas derlius tiek Sov. Sąjungoje, tiek ir R. Kinijoje yra nevykęs.

Sov. Sąjungoje paprastai kaltinama sausra. Šiais metais derlius buvo blogesnis negu paprastai ir priežastis aiškinama lietaus stoka vienoje vietoje, per daug lietaus kitoje ir - jeigu tuo galite patikėti - bloga ūkio mašinų konstrukcija. Tikriausiai Amerika vėl raudonuosis išgelbės, Afganistanas ar ne Afganistanas.

Nekalbėjęs raudonieji kiniečiai niekuomet nepasako kodėl jų derlius toks mažas. Jie tik pasirodo su didžiuliais grūdų užsakymais. Spalio mėn. 22 d. Pekino užsienio prekybos ministeris pasirašė sutartį su JAV vyriausybe nupirkti nuo 6 iki 8 milijonų metrinių tonų mūsų grūdų kiekvienais metais, keturių metų laikotarpyje.

Socializmas Užtikrina Nesėkmę

Socialistiniuose ir komunistiniuose kraštuose derlius yra menkas ne dėl blogo oro ar blogų padargų, bet dėl iniciatyvos panaikinimo. Jeigu mūsų kraštas gali išmaitinti kelis kartus didesnę mūsų gyventojų skaičių ir tik su 3% žmonių ūkiuose, tai kodėl 50% Rusijoje ir 80% R. Kinijoje negali to padaryti? Laisvoji Kinija Formozoje yra visiškai kontrastas. Maža ir tiršta apgyvendinta, ši sala maistą eksportuoja ir jos žmonės gyvena pasiturintys, nes jų vyriausybė nėra tirosiška. Ir jeigu raudoniesiems kada nors pasisektų pavergti šį paskutinį kiniečių laisvės postą, paskirtas naujasis provincijos komisaras tuojais kaltins sausrą, tvaną ar ką kitą dėl įvykusio nederliaus.

Kodėl Mes Gelbstime Jiems?

Sovietų režimas išgalėjo deka milijonų lavonų. Kiniečių komunistų vadai atliko tą patį trumpesniu laiku ir su dvigubu aukų skaičiumi. Taigi turi

"liberalams" netikėtus, lūžis tautos sieloje.

Užsieniuose pirmieji atvirą džiaugsmą parodė ligi šiolei State Departmento stumdomi ir spardomi JAV sąjungininkai - Pietų Amerikos antikomunistai. Europoje atsiliepiamai labiau mišrūs ir tuo tarpu tik diplomatiškai. Ką sako melo sostinės Maskva bei Pekinas, aišku, nieko nereikia: svarbu, ką jie galvoja ir ką darys.

Pačioje Amerikoje rinkimų atgarsiai, kaip matome, mišrūs. Labai aiškūs ir ryškūs atsiliepiamai partiniuose patvoriuose. Gryni demokratai liūdi, gi grynai partiniai Respublikonai džiūgiau didesniu nei laukta laimėjimu. Labiau analitiškai ir gal dramatiškiau šiuos rinkimus vertina vadovaujant konservatorių ir "liberalų" mąstytojai ir viešosios nuomonės itaigotojai. Jie labiau kreipia dėmesį ne į balsų ar laimėtų vietų skaičių, kiek į politinės galvosenos rodyklės ir politikos krypties bei pozicijų galimybes.

Laimėjęs prez. Carter'is nei nebandė "ištiesi ranką" (reach out) konservatoriams valdžion ("tautos vienybės delei...") įtraukti. Jis "ištiesė ranką" kairėn, ir 1972 m. rinkimuose tautos

su pasibaurėjimu atmetę McGovern lagerį, prigrūdėdami administraciją jo radikalais. Dabargi "liberalai" žinyboje ir politinėse laktose staiga prisiminė "dviartinę užsienio politiką", atkasė mintį "ištiesi ranką" platesniais pagrindais vyriausybei sudaryti. Koks kilnumas kitų sąskaiton!...

Tie, kurie mums netikėtaiams metų metais kaišiojo panosėn ir aukštybėna kėlė anot jų gilaus religingumo ir drauge kilnaus bei drąsaus pilietiško pavyzdžius, riaušes kursčiusius "Reverendus" (dvasiškius), tokius kaip King, Young, Abernathy, Jackson, Coffin, "Tėvus" Berrigan, Drinnan bei būrius padalkas pasikaišiusių kovingų vienuolių, šiandieną panikon puola ir ant sienų lipa dėl "Moral Majority" (fundamentalistų patriotinių protestantų sąjūdžio "Moral Dauguma") perilgai užvilkinoto balso pakėlimo politikoje. Kas valia "liberalams", rausviems ir net raudoniesiems pastoriams, kunigams bei rabinams, nevalia antikomunistams, konservatoriams, patriotams. Ypač akiplėšiškai skamba žinybos išgarsinto "Rev." William Sloan Coffin puolimai dėl "Moralios Daugumos" kišimosi politikon: jis pats ligi šiolei daugiau politikavo negu apaštalo. Man pačiam teko su juo susitikti Washington, Connecticut, ir Waterbury, Conn., Vietnamo karo metu. Tada jis buvo Yale Universiteto kapelionu.

"Liberalų" veidmainystę laimei išryškina eilė konservatyvių kolumnistų, jų tarpe Patrick Buchanan, John Lofton, William Safire, Jeffrey Hart. Pavyzdžiui Buchanan jau spalio 9 d. skiltyje duoda daug pasakančių sugretinimų. Tarp kitko nurodo, kad niekas nekritikavo San Diego katalikų vyskupo, kai šis ganytojiškame laiške pa skelbė, kad būtų nuodėmė katalikams balsuoti už vietinį Demokratų partijos kandidatą į JAV Kongresą. Kodėl? Gi todėl, kad tas kandidatas buvo KKK narys. Tačiau mes puikiai prisimename kokia audra žinyboje kilo, kai Bostono vyskupas išpėjo katalikus nebaluoti už kandidatus, kurie yra už valstybinę paramą masiniam kudių žudymui per legalizuotus abortus. Kai juodieji dvasiškai išsakyklos duoda instrukcijas už ką balsuoti ir prieš ką balsuoti, kai net pats Prez. Carter išsakyklų prašėsi perrenkamas, kai rabinai sinagogose reikalauja naikintuvų Izraeliui, tvarkoje Kai antikomunistai, amerikonestai krikščionys reikalauja maldos ir moralės grąžinimo mokykloje, reikiama, lyg tai būtų valstybės išdavimas ar ginkluotus valdžios nuvertimas.

Kitas įdomus ir lygiai svarbus dvigubo standarto manevravimas vyksta Ronald Reagano aplinkoje. Žinyba nepaprastai paslaugiai patiekia Reaganui sąrašą "prityrusių", "atsakingų", "plačiai gerbiamų" asmenų, iš kurių tarpo jis turi būtinai sudaryti savo kabinetą, jeigu jis nori būti "sekmingu Prezidentu". Sudaroma įspūdis, kad Amerikoje tėra tik tie David Rockefellerio samdiniai "liberalai", kurie turi proto, sveikos nuovokos ar organizacinės - egzekutyvinės - intelektualinės patirties. Todėl matome Armstrong ("liberalė" prieš

Lapkričio 23 d., Jaunimo centre, buvo minima Lietuvos kariuomenės 62 mt. sukaktis. Lietuvos Laisvės kovų paminkle aukurą uždega Lietuvos gen. konsulė J. Daužvardienė, kuriai asistuoja savanoris kūrėjas A. Urbonas ir ramovėnas V. Garbenis. Iš kairės ir dešinės garbės sargyboje šauliai ir šaulės su vėliavomis.

C. Genučio nuotraukų junginys

Lietuvos Kariuomenės minėjimas įvyko lapkričio 23 d., Jaunimo centre. Prie Lietuvos laisvės kovų paminklo iš dešinės: Marija Tumienė, Jonas Gaizutis - Ramovėnų pirmininkas, Birutė Toliušis, Diana Mackevičiūtė, už vainiko A. Rimas ir Natalija Mackevičiūtė. M. Nagio nuotrauka

ERA), Kissinger (komentarų nereikia), Shultz (nudevėtas Washingtone, už plačią "prekybą" su Sovietais), Haig (Kissingerio "Instant" generolas, suvaidinęs tamsią rolę Nixono sunaikinime) ir kiti Trilateralistai - CFR nariai - internacionalistai, daugiausia D. Rockefellerio - G. Ford - Kissinger komandos nariai. Todėl tenka pasiruošti tam, dėl ko šiose skiltyse buvo seniai įspėta: nesitikiškime daug iš Baltųjų Rūmų, susikaupkime Kongreso link. Jau rinkimų kampanijos metu pirmuosius aliarmo skambučius, kaip dažniausiai būna, paspaudė THE REVIEW OF THE NEWS ir AMERICAN OPINION žurnalai. Tačiau ypač reikšminga yra gan skeptiška pažiūra parodyta seniai R. Reaganą rėmusio politinio savaitraščio HUMAN EVENTS lapkričio 22 veda. majame. Nagrinėdami "pereinamo" sios komandos (transition team) nuotakas ir veiklą šis paprastai romus žurnalas iškelia daugelio Reagano rėmėjų nepasitenkinimą, kai jie "mato tik Bush ir Fordo veidus".

"Kiti teigia, jog su Reagano žmonėmis tu gali gauti poziciją tik jeigu: a) gubernatoriui tau niekad nepatiko ir tu jį balsiai kritikavai per visą jo politinę karjerą, arba b) tu jį rėmėi, tačiau pats netiki nieką, ką jis sako..."

Todėl baiminamasi, kad Kissinger, veikdamas per savo draugus ir kolegas (kurį ten esą pilna V.B.) pereiname komandoje, pagaliau gali atsiderinti padėtyje, kad jis galės užpildyti lemiamas (State) Departmento pozicijas.

Tarp įtakingų tos komandos asmenų vedamasis mini Dr. David Abshire (buv. Kissingerio asistentas) ir (mums lietuviams gan įdomus), Elizabeth Dole, anot to labai rimto savaitraščio, "liberalė" sen. Robert Dole žmona. Aha! ... Tai gal paaiškina, kodėl šis "lietuvių draugas" taip dažnai pučia ir šiltą ir šaltą...

Visa tai tik dar kartą įrodo, jog po šių rinkimų už ateitį pasiekia lemiamą stadiją. Kol dar parenkamas kabinetas, gi po to žemesnieji pareigūnai, nuo kurių dažnai politinė linija net daugiau priklauso, iki R. Reagano inaguracijos rašyti savo protestus ir pageldavimus šiuo adresu: Office of the President-Elect, Washington, D.C. 20270. Gi po inauguracijos kreiptis į Senatorius, prašant netvirtinti paskyrimų tų asmenų, kurie prisidėjo prie krašto nusmugdymo. Tylėjimą ir neveiklumą palikime politiniams nebyliams, analfabetams bei kvaišiams. Panaudokime laisvo krašto piliečių

teises kol galime. Mūsų tautiečiai pavergoje Lietuvoje mielai jas panaudotų už mus.

Prieš išsiunčiant straipsnį pasirodė žinių, kad Armstrong, Schultz ir Simon iškrito iš kandidatujančių į Reagano kabinetą. Vienintelis sąlyginai priimtinas gal buvo Wm. Simon.

VLIK'o Žinios

SUĖMIMAI LIETUVOJE

USSR News Brief žiniomis, rugpjūčio 19 d. suimtas vilnietis Liutauras Kazakevičius. Jis yra pasirašęs 45-tų pabaltiečių memorandumą, smerkiant Molotovo-Ribentropo paktą ir reikalaujant laisvės Lietuvai, Latvijai ir Estijai. Pernai liepos mėn. Kazakevičius buvo trumpam sulauktytas per Ragaišio teismą, o spalio mėn. jo bute padaryta krata. Kuo jis kaltinamas nežinoma, bet po suėmimo buvo pasiųstas psichiatriniam tyrimui.

Gegužės 14 d. Romo Kalantos susidėgimo dieną, ant jo kapo grupė jaunųjų padėjo gėlių vainiką. Apie tai irgi pranešė USSR News Brief Nr. 19. Iš Lietuvos gautomis žiniomis, už tai buvo apkaltinti chuliganizmu ir sulimti: Laisvė Vaitiekūnaitė, Paulius Vaitiekūnas, Vladas Kukulskis ir seserys Aurelija ir Loreta (pavardė neįskaitoma).

BALTARUSIJOS LIETUVIAI KREIPIASI Į MADRIDO KONFERENCIJĄ Vakarų pasiekė dokumentas iš Lietuvos, adresuotas Helsinkio sutarčių peržiūros konferencijai Madride. Penkiuose mašinraščių puslapiuose aprašomas lietuvių tautinis ir religinis diskriminavimas Baltarusijoje, lietuviškoje Apso, Gervėčių, Lazdūnų ir kitose apylinkėse. Šis maždaug 5000 kv. kilometrų plotas 1940 m. rugpjūčio 5 d. Sovietų Sąjungos Aukščiausios Tarybos buvo perduotas Lietuvai, tačiau pažadas iki šiol neįvykdytas. 1944 m. iš šios srities buvo išvaryti lietuviai inteligentai, o jų vieton privažiavo kolonistai iš Rusijos gilumos. Dokumentas aprašo, kaip čia niekina lietuvų kalbą, kuri tapo visai išstumta iš viešojo gyvenimo. Baltarusijos lietuviai primena Madrido konferencijai, kad "sovietinė valdžia, naudodama genocidines priemones prieš lietuvių tautinę mažumą Baltarusijos TSR-e, pažeidžia ne tik žmonių teisių deklaraciją bei Helsinkyje 1975 metais priimtą įsipareigojimą, bet ir savo naująją 1978 metų konstituciją".

Laisboji Lietuva

2618 West 71st Street
Chicago, Illinois 60629
Telef.: 476-3371 or 839-5531

Published bi-weekly on Thursdays, by Lithuanian Regeneration Association

Subscription rates: \$10.00 annually, 50 c. per copy
SECOND CLASS POSTAGE PAID AT CHICAGO, ILLINOIS
(USPS 301-580)

Leidžia LIETUVOS ATGIMIMO SĄJŪDIS

Igaliotas Leidėjas ir Kolegijos Pirminkas: Valerijonas Šimkus.
Redakcinė Kolegija: Marijus Blynas, Vilius Bražėnas, Algirdas Budreckis, Gediminas A. Grigaliūnas, Stepas Jakubickas, Jurgis Juodis, Jonas Miškinis, Kazys Oželis, Vladas Petkūnas, Kasperas Radvila, Alfonsas Rimas, Vytautas Semaška, Vladas Šakalys, Kazys Tautkus, Stepas Varanka, Jonas Virbalis, Juozas Vilutis, Povilas Žičkus.

Įvairių autorių straipsniai skelbiami LAISVOJOJE LIETUVOJE nevisada reiškia redakcijos ar leidėjo nuomonę. Rankraščiai redakcijoje nesaugomi. Gražinami tik iš anksto susitarus. Prireikus, rankraščius redakcija trumpina ir juos taisydo savo nuožiūra.

Redakcija veikia kasdien nuo 10 val. ryto iki 4 val. p.p.

Prenumerata metams 10 dolerių. Atskiras numeris 50 centų.

NETARNAUKIM OKUPANTUI

P. ŽIČKUS

Visų dorų lietuvių, kur jie begyventų, okupuotoj Lietuvoje ar ir laisvose pasaulio kraštuose, turi būti ir yra pagrindinis ir vienintelis tikslas-Lietuvos nepriklausomybė. Jai privalome dirbti ir aukotis, atsiskaityti net ir savo asmeninio gerbūvio bei ambicijų, ką daugelis lietuvių ir daro.

Okupuotos Lietuvos lietuviai, išskyrus mažą saujelę pasidavėlių, kurie pasidavė okupantui už judo-šišką grašį, arba kurie net savo brolių ir sesių krauju nori daryti karjerą, visi kiti yra dideli patriotai ir visomis jų galimomis sąlygomis dirba, kad tik neišnyktų lietuviškas žodis, kurį okupantas ryžtasi išnaikinti, kad tik padėjus Lietuvos nepriklausomybės atgavimui. Ten lietuviai skiria savo jėgas ir protus Lietuvos laisvei. Jų patriotizmas yra toks didelis, kad jie nebijo nei kalėjų, nei bausių psichiatrinų ligoninių

nei Sibiro, o kartais net ugnies liepos degdami šaukia - Laisvės Lietuvai! Jų leidžiamai pogrindžio laikraščiai aiškiai liudija jų ryžtą, jų darbus, jų pasiaukojimą Lietuvos laisvei.

O kaip yra su mumis, kurie gyvename laisvajame pasaulyje? Kituose kraštuose dirbama gana gražiai ir vieningai. Tačiau Amerikoje (USA) būna atsitikimų, kad ne tik nedirbama Lietuvai, bet priešingai, dar kenkiama kitų dirbamam darbui. Tokių kenkėjų yra labai nedaug, bet jie yra pavojingi, nes jie dirba labai užsisiriusiai ir neatlaidžiai tą griaujamą Lietuvos vadavimo darbą.

Karts nuo karto tų griovėjų straipsniai ar laiškai pasirodo ir mūsų periodinėje spaudoje. Pvz., Dr. Bronius Nemickas, buvęs net Vliko valdybos narys, bandė paversti Vliko valdybą ir net Vliko tarybą jo asmeninių reikalų gynėja. Kai jam tas ne-

pasisekė ir jis turėjo palikti Vliką, jis pradėjo pilti visokias paplavas ant Vliko valdybos narių ir Vliko dabų. Be jo, yra ir dar keletas asmenų, kurie bet kokia kaina nori sugriauti Vliką.

Vlikas gimė žiauriose okupacijos sąlygose Lietuvoje. Jis buvo sudarytas iš visų buvusių Lietuvos politinių partijų ir aktyviai veikiančių antinacinės rezistencijos sąjūdžių. Daug Vliko narių kentėjo baisius nacių kančias ir perėjo jų kalėjimų pragarą. Metai bėgo, dalis tų narių iškelia vo amžinybėn, o kiti dėl senatvės negali dirbti. Į jų vietas atėjo kiti ir darbas dirbamas ir toliau. Tas darbas yra Lietuvos nepriklausomybės atstatymas. Tačiau kai kurie iš tų griovėjų yra labai prieš tą darbą. Štai laikraštyje Drauge B. Nemickas rašo apie Vliko išleistą leidinį:

"Jo pabaigoje pasižadama, kad Vlikas nesiliaus vadovavęs Lietuvos nepriklausomybės atstatymo kovai, kol šis tikslas bus pasiektas (leidinio 11 psl.). Jei ryžtamasi kovai atstatyti Lietuvos nepriklausomybę, tai prileidžiama, pripažįstama, kad jos jau nebėra". Gal Broniui Nemickui Lietuva tebėra laisva, kaip jis įtaigoja, ir jis nenori kovoti už jos nepriklausomybės atstatymą. Tačiau kiekvienam doram lietuviui Lietuva yra okupuota, paversta ir jis veda kovą už nepriklausomybės atstatymą, nors Bronius Nemickas ir labai nenori pats kovoti ir kad kiti kovotų, todėl jis griauja kitų dirbamą darbą, kovą už Lietuvos nepriklausomybės atstatymą.

Jeigu Vlikas yra taip smarkiai pulamas Lietuvos okupanto, tai matyti, kad jis yra labai svarbus ir okupantui kenkmingas. Jokia kita lietuvių organizacija nėra taip puolama. Bet kada savieji išsina okupantui talkon, tai jau yra perdaug.

Ir dar. Reikia stebėtis, kad kai kurie lietuviški laikraščiai tas purvinas paplavas deda į savo puslapius. Netarnaukim okupantui!

lietuvių tautos pasireiškimas 1905 m. revoliucijos sąlygose.

Nutarimai

Į seimą suvažiavo visų luomų ir sluoksnių atstovai iš visų Lietuvos valsčių bei parapijų. Susirinko per 2000 asmenų. Daugiausia atvyko paprastų kaimiečių, bet daug buvo ir inteligentų atvykusių iš tolimiausių Rusijos vietų. Mažajai Lietuvai seime atstovavo Jonas Vanagaitis iš Tilžės, Seimas posėdžiavo dvi dienas. Prezidiumą sudarė: dr. Jonas Basanavičius, Antanas Smetona, inž. Kazys Kėrys, kun. prof. Bučys ir J. Steikūnas; sekretoriavo Gabrys, L. Gira ir Pr. Klimaitis.

Nežiūrint suvažiavimo gausumo ir įvairumo, svarstymai vyko sklandžiai. Seimas priėmęs daug nutarimų bei rezoliucijų ir vienbalsiai buvo pasmerkta Rusijos vyriausybė ir dalyviai nutarė reikalauti iš caro valdžios Lietuvai autonomijos, t.y. savivaldos su seimu Vilniuje, kad mokyklose mokslas būtų mokomas gimtąja kalba pačių lietuvių rinktyjų mokytojų; kad valsčiuose būtų įvesta lietuvių kalba. Toms rezoliucijoms pritarė ne tik lietuviai, bet ir lenkiškai kalbėjusieji.

Seimo posėdžiai ėjo karšta, pakilusiu nuotaika, kuri baigėsi gruodžio 5 d. vidunaktį. Tą pačią naktį seimo nutarimai buvo atspausdinti ir rytojau dieną išdalinti. Todėl seimo nutarimai bematant paplito po visą Lietuvos kraštą ir gliaul sujaudino žmones, kurie tuojuos ėmė veikti prieš caro valdžią. Visi rusai mokytojai buvo išvaikyti. Rusų valdžia išsilaikė tik gubernijų ir apskričių centruose, šiaip visas kraštas buvo laisvas. Tačiau tuomet dar nebuvo atėjusi laisvės valanda. Rusai atsipeikėję, į Lietuvą sutraukė daug kariuomenės ir po visą kraštą išsklaidė raitelių dragūnų būrius, kurie ginklu ir smurtu užgniauzė vos laisvą atsikvėpusių gyventojų ir į senas vietas vėl grąžino rusų valdininkus ir mokytojus.

Persekiojimai

Caro valdžiai pavyko nuslopinti sukilėlius. Prasidėjo sukilėlių persekiojimai, žudymai, trėmimai. Daug ir lietuvių sukilėlių nukentėjo: vieni buvo ištremti Sibiran, kiti - sukišti į kalėjimus. Ir vėl įsiviešpatavo caro prie-

Kariuomenės šventės proga, lapkričio 23 d., buvo padovanotas prof. Augustino VOLDEMARIO portretas Kovų Muziejui. Kaip žinome, kariuomenės atkūrimo įsakymą, kaip Krašto Apsaugos Ministeris, pasirašė prof. A. Voldemaras. Prie paveikslą iš kairės: (sėdi) J. Rudavičienė, S. Oželienė, M. Tumienė, V. Šimkus, V. Diminskas - muziejaus vedėjas. Stovi: K. K. Tautkus, K. Radvila, G. Rudavičius, J. Vilutis, p. p. Bukaveckai, J. Voldemaras, O. Kronienė, L. Kronas, J. Balčiūnas, V. Lesniasukas ir K. Oželis. C. Genučio nuotrauka

KUR EINAME IR KO SIEKIAME ?

Kazys LIZDEIKA

Amerikoje įvairių tautų skaitytojus lanko apie 50 kalbų laikraščių. Jų visų svarbiausias uždavinys yra auklėjimas ir informacija, liečianti pirmą vietą savo tautinę grupę. Keletą laikraščių jau artėjančių į egzistencijos šimtmetį turime ir mes lietuviai. Jų dėka šiame krašte iki pat šiol klestėjo lietuvių, tautinės tradicijos ir, Lietuva išlikus nelaimėms, sava spauda jungė ir kvietė visus tėvynėi ir pagalbą. Bet nežiūrint į tai, Lietuva tebėra žiauriausio pasaulio okupanto raudonojo teroro priespaudoje. Mes, kuriems likimas lėmė pasiekti laisvąjį pasaulį ir, kaip didžiausia vienkartinė imigracija, palikom tėvynę prisiekę savitėvynės gelbėjimui skirti visas jėgas, visus sugebėjimus, dirbti tai, ko negali, nepajėgia atlikti tėvynėje likę broliai KGB persekiojami rezistencinėje kovoje. Bet, ar mes atliekam?

Prieš trejetą dešimtmečių atvykę į šį kraštą savo laikraščius gaudydavom seni ir jauni. Čia radom jau įvairiais vardais įkurtų lietuvių organizacijų ir pačių kūrėm. Politiniams reikalams buvo ALTA daug Lietuvos reikalams rūpinusi ir nemaža naudingų darbų atlikusi Beveik su mumis kartu persikėlė ir Ameriką ir Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas (VLIKas). Jų įsikūrimo, uždavinių ir metodų čia neminėsiu, nes visiems gerai žinomi.

Keičiantis gyvenimo sąlygoms ir veikimo aplinkybėms, keltėsi vadovaujantieji žmonės, bet nesikeitė nei ALTA nei Vliko uždaviniai. Vėliau kultūrinams ir lietuvių išlaikymo reikalams buvo įsteigta Pasaulio Lietuvių Bendruomenė. Eiliniai padorūs lietuviai mielai rėmė politinius Lietuvos išlaisvinimo veiksmus ir LB-nę. Buvo malonu skaityti mūsų spaudą visų organizacijų ar institucijų informaciją apie jų veiklą ir laimėjimus. Po kiek laiko ir LB pasiskelbė savo svarbiausiu uždaviniu laikanti politinę veiklą.

Eilinis patriotas lietuvis dėl to ne protestavo, manydamas, jog mes visi siekiame Lietuvai laisvės vienokiu ar kitokiu būdu arba nors materialiai paremdami savo sukurtas institucijas. Tačiau LB pasiskelbusi politinė organizacija nesitenkino vien darbu, kurio užtenka visiems veiksmams, ir kurio uždavinys bei klubams. LB vadai pradėjo per spaudą klaidinti visuomenę kaltindami ALTą ir VLIKą nenorint neva tartis su LB-ne dėl veiklos subendrinimo, o vėliau ėmė tiesioginiai šmeižti ALTą ir VLIKą ypač pirminkus. Jei skaitytum tik "Darbininką" ir "Draugą", o dar žurnaliuką "Laisvę", tai patiktum LB demagogiją, o kai skaitai ir daugiau, o ir pats esi pergyvenęs ir gerai pažįsti Lietu-

spauda. Bet visai užgniauzti visuomeninio kultūrinio gyvenimo valdžią nepajėgė. Uždraudė jaunimui kurti draugijas, tai įsisteigė slapty kuopelių. Retai teledisavo daryti viešus su buvimus su vaidinimais, tai slapty va karėliai buvo ruošiami kuone kiek-

(Nukelta į 4 psl.)

vos okupanto siekimus skaldyti išeiviją pirmiausia siekiant sunaikinti pačių išeivių rankomis, tai kyla klausimas, ko gi siekia LB, nes matome tik vieną pusę - LB-nės kovą pačių su savim. ALT ir VLIKas kruopščiai dirba vykdydami savo įsipareigotus uždavinius.

Kai kas vadina ALTos ir VLIKo veikėjus nusenusiais. Štai ir "Draugas" vedamajame (1980.9.20) taip rašo apie vyresniusius: "Gerontarhija (senių valdžia) visuomet laikosi diktatūroje ir visuomet autoritetų stokojančioje visuomenėje". Bet ir šiuo atveju skelbiama netiesa. Sveikinam "jaunuoli" JAV LB pirminką Vytautą Kutkų, garbės pirminką "jaunuoli" Stasį Barzduką, kuris savo rašiniiais nuolat spaudoje įrodinėja, kad visas išeivijos organizacijas judėjimas priklauso tik LB-nei. Bet čia proga paminėti, kad nei ALTA nei VLIKas nesiekia diktatūros, o jeigu jau kas taip daro, tai visai aišku, jog tikrai LB-nė stengiasi komunistiniu metodu išeivijos veiklą užurpuoti ir jai diriguoti.

Dėmesio prašosi ir toks "Draugas" tilpęs LB vado Algimanto Gečio laiškas (1980.X.25): "Gėda, kad lietuviai kovoją prieš savuosius...". Tuo tarpu tikrovėje visuomenė jau pakankamai įsitikino, kad toji gėda, jeigu tikrai taip yra, priklauso niekam kitam, kaip tik LB-nei, nes tik jie kovoja prieš savuosius. Ne be reikalo A. Gečio tokio turinio laiškas su džiaugsmu iš "Draugo" persispausdino komunistinė "Laisvė" 1980 m.X.24 d., leidžiama Brooklyne, bet prirašoma okupuotoj Lietuvoje sovietų patikėtinų. Tai dar kartą parodo, kas pešasi su saviškiais teikdami džiaugsmo ir naiviai talkindami Lietuvos priešams.

Kalbant apie senių valdžią ir ją bandant suniekinti, tai geriausias pavyzdys ir "Draugo" vedamojo klaidingumo įrodymas yra ką tik praėję Amerikos prezidento rinkimai su istorijoj negirdėtos daugumos vyresniųjų bei konservatorių pergale, ką patvirtina JAV ir net kitų laisvųjų kraštų televizijos ir spaudos pranešimai, skelbiami su viltimis. O po rinkimų ir pats "Draugas" (1980.XI.19) cituoja: "The Boston Globe pirmas puslapis to Robert Shogan straipsnį "Loser", kur Jimmy Carter rinkimų pirminkas Robert S. Straus taip pasisako saviškiais: "Man atrodo, kad aš nežinau nė vieno asmens, kuris tikrai nori, kad Jimmy Carter būtų perrinktas".

"Draugas" prideda ir savo nuomonę: "Rinkimai praėjo. Dabar kyla klausimas, kiek tokių naivių lietuvių atsidarado, kurie balsavo ir agitavo už Carterį?"

Į tą klausimą lengvas ir aiškus atsakymas: vienas iš naiviausių lietuvių, Carterio rėmėjų ir rinkimines kampanijas agitatorių buvo taipgi LB-nės vadas Rimas Česonis. Kaip gyvenimas rodo, pasaulis grįžta į vyresniųjų politiškai subrendusių amžių (Bus daugiau)

75 m. NUO DIDŽIO VILNIAUS SEIMO

Jonas MIŠKINIS

1905 m. Rusija pralaimėjo karą su Japonija. Rusijoje kilo revoliucija prieš netikusią caro valdžią. Sukilimo audra prasidėjo 1905 m. Petrapilyje ir iki rudens apėmė visą Rusijos valstybę. Tas sukilimas palietė ir Lietuvą.

Darbininkai reikalavo geresnio gyvenimo, o pavergtos tautos ėmė reikalauti teisės pačioms tvarkyti savo gyvenimą. Lietuviai kovojo su caro policija. Rusai mokytojai ir valsčių raštininkai buvo atstatyti, nes jie nemokėjo lietuvių kalbos ir žmonės negalėjo su jais susikalbėti. Caro valdžia sumišo ir nebežinojo ką bedaryti. Tais pačiais metais, spalio 30 d., caras buvo priverstas paskebtį manifestą (viešą pareiškimą) vedantį konstitucinę valdymo sistemą.

Lietuvos inteligentai ir susipratę lietuvių taip pat stėjo ryžtingai ginti Lietuvos reikalus, nors tuo-

met ir nenumatydami apie Lietuvos nepriklausomybę, bet reikalavo visiškai pavergtam kraštui suteikti daugiau laisvių ir, pagaliau, autonomijos. Tai va, Lietuvos patriotų darbo vaisius ir buvo Didysis Vilniaus Seimas, kuris turėjęs nepaprastai didelės reikšmės Lietuvos atgimimui.

Komitetas

Seimui šaukti Vilniuje susidarė lietuvių inteligentų komitetas su pirminku dr. Jonu Basanavičium. Komitetas tuojuos išleido atsisaukimą į lietuvių tautą, kuriuo kvietė siųsti atstovus iš visų Lietuvos kampelių. Lietuviai į atsisaukimą labai gyvai atsiliepė. Ir štai, 1905 m. gruodžio 4 d., pirmą kartą susirinko Vilniuje Lietuvos reikalų svarstyti Didysis Vilniaus Seimas. Jis iš esmės skyrėsi nuo ankstyvesniųjų istorinės Lietuvos seimų. Jis buvo spontaniškas atgimstančios

Š. m. lapkričio 23 d., minint Lietuvos kariuomenės šventę, Jaunimo centre, prie Lietuvos Laisvės kovų paminklo kalba LAS sentūnas, L. L. Kolegijos narys, Kazys Oželis, kairėj šalia su vėliavomis.

C. Genučio nuotrauka

MIRĖ PRELATAS PR. JURAS

Lapkričio 21 d. vakare, Daykimbol ligoninėje Putname, Conn., po sunkios ir ilgos ligos mirė žymus visuomenės veikėjas, lietuviškų knygų leidybos organizatorius, a. a. Prelatas Pranciškus Mykolas J u r a s.

A. a. Prelatas P. J U R A S

Velionis buvo gimęs 1891 m. birželio 16 d. Bridų km., Šiaulių par. Bai-

Staiga mirė J. Urbelis

Prieš porą metų, atšventęs 75 metų amžiaus sukaktį, Juozas Urbelis jautėsi gerai, nesiskundė sveikatos šlubavimu. Lapkričio 22 d. dalyvavo Ciceroje suruoštamame baliuje, kaip jau nuolis pašokdino ne vieną ponį. Lapkričio 28 d. su reikalais, pajukaudamas pasakė žmonai, kad "važiuoja į svetą", išvažiavo pas pažįstamą su reikalais. Neradęs to žmogaus namuose, sugrižo atgal, atsidarė garažo duris, sėdėjo į mašiną ir pradėjo važiuoti į garažą. Tačiau mašina lengvai atsitrėnkė į garažo sieną. Pamatęs kaimynas kas atsitiko, įbėgęs į kambarį pasakė žmonai, kad šauktų greitąją pagalbą, o pats atbėgo prie Urbelio mašinos. Jį jau rado sukiūbusį prie vairo. Tuojau atvykusi greitosios pagalbos mašina velionį nuvežė į artimiausią ligoninę, bet jį jau rado mirusį, dėtos atgaivinti pastangos nieko nepadėjo. Velionis Juozas Urbelis mirė lapkričio 28 d. 11 val. ryte.

A. a. Juozas Urbelis buvo ilgametis virš 31 metų Melrose Parko lietuvių kolonijos gyventojas. Priklausė vienišioms lietuvių organizacijoms. Jis buvo pirmininku SLA Melrose Parko kuopos, ilgametis BALFO 117 skyr. pirmininkas, o mirus kun. Šantarui, buvo paskirtas BALFO direktoriumi į jo vietą. Ilgai ir sąžiningai iki mirties buvo Melrose Parko LB išdininkas. Bendro organizacijų komiteto Vasari-

ges Sutkūnų pr. mokyklą kurį laiką dirbo, o 1911 m. baigė Šiaulių gimnazijos keturias klases. Po metų atvyko į JAV įstojo į Contonsville, Md. kolegiją, dėl džiūvos turėjo studijas nutraukti. Vėliau su pertraukomis studijavo De Paul universitete Chicagoje, Kenrick seminarijoje St. Louis. Kunigu iššventintas 1922 m. birželio 18 d. kaip Bostono vyskupijos kunigas. Kaip klebonas dirbo St. Laurence, Mass., lietuvių parapijoje. Čia pastatė bažnyčią, suorganizavo įvairias katalikų draugijas. Šv. Tėvas, pagerbdamas didelius P. Juro darbus, 1951 m. kovo 22 d. jį apdovanojo prelato titulu, o vėliau dar paaugštino apaštališkuoju protonotaro titulu.

Prel. Pr. Juras ypatingai pasižymėjo savo darbuose, rinkdamas senovės meno dirbinius, įkurdamas Alką - muziejų, surinkdamas puikias spaudos kolekcijas, paremdamas svarbiųjų knygų išleidimą.

Lapkričio 23 d. įvyko pamaldos Mažaičio namų koplyčioje Putnam, Conn. Lapkričio 24 d. buvo laikomos pamaldos ir tuoj po pamaldų išlydėtas į Chicago ir pašarvuotas Mažeika-Evans koplyčioje. Sekančią dieną buvo perkeltas į Švč. M. Marijos Gimimo par. bažnyčią ir lapkričio 26 d. nulydėtas į Šv. Kazimiero lietuvių kapines.

16-tos minėjimo surenkamų aukų koordinatorių, Melrose Parko lietuvių Amerikos Piliiečių klubo ilgų metų išdininkas, Tautos Fondo įgaliotinis.

Velionis Juozas Urbelis buvo nepaprasto darbštumo, teisingumo žmogus ir savo prisimintas pareigas atlikdavo kuo geriausiai. Velionis rūpinosi pavergtos Lietuvos išlaisvinimu, rinko aukas ir pats aukėjo.

Su velioniu atsisveikinimas įvyko š. m. gruodžio 1 d., 7 val. vak. Atiduoti paskutinę pagarbą ir atsisveikinimą į Bormano laido tuvių namus susirinko gausiai visuomenė. Atsisveikinimą pradėjo LB Melrose Parko apyl. vardu S. Vidmantas. Savo trumpame žodyje paminėjo velionio atliktus darbus, Melrose Parko Liet. Amerikos piliiečių klubo vardu - klubo sekretorius K. Tautkus. Balso 117 skyriaus - Z. Sinkevičienė, Lietuvos valstiečių liaudininkų sąjungos, žurnalo "Sėjos" ir artimųjų vardu - Sandario redaktorius G. Lazauskas. Balso c. v. - dr. Bronė Močiūnienė. Visi kalbėtojai gražiai įvertino velionio atliktus darbus ir apgailestavo staigų ir netikėtą jo pasitraukimą iš gyvenimo. Daugelio susirinkusių akis suvilgino ašaros. Paliko našlę Feliciją, gimines, artimuosius ir pažįstamus. Buvo kilęs nuo Raseinių. Gruodžio 2 d., ilgos mašinų eilės lydimas, iš švenčiausios širdies parapijos bažnyčios, po gedulingų pamaldų,

palaidotas lietuvių tautinėse kapinėse. Prie duobės, po laidojimo maldų, buvo sugiedota Marija, Marija ir Lietuvos himnas. Mano nuoširdžiausia ir gliausia užuojauta našlei Felicijai ir visiems giminėms. O Tu, Juozai, išėkis ramybėje laisvojo Amerikos krašto žemelėje. (KT)

Lietuvių Kapinės Hot Springs'e

Dėmesio lietuviams, planuojantiems apsigyventi Hot Springs, Arkansas, mieste ir apylinkėse.

Vietos dvasiškiams, kun. P. Patlabai ir kun. J. Burkui pritarant ir bendradarbiaujant, Hot Springs apylinkėje, gražioje vietoje, yra įkurtos lietuvių kapinės, visiems be išimties lietuviams.

Lietuvių kapinių įkūrimo proga, norintiems tose kapinėse įsigyti vietas, yra duodamos didelės nuolaidos. Šeimos galvai vieta kapinėse yra duodama nemokamai, likusiems jo ar jos šeimos nariams už vietą kapinėse reikia mokėti po 250 dol.; pavieniams, savystoviai gyvenantiems asmenims, vietos kapinėse, taip pat duodamos nemokamai.

Priežiūra tose kapinėse bus nuolatinė, suinteresuotieji asmenys neturės ja rūpintis.

Aukščiau nurodytomis nuolaidomis gali pasinaudoti tik tie asmenys, kurie pasirinkus lietuvių kapinėse vietas iki sausio 22 d. 1981 m.

Norint gauti šiuo reikalu daugiau informaciją, prašoma kreiptis į Hot Springs apylinkės savitarpinės pagalbos (socialiniams) reikalams valdybos narį T. Dambrauską, 104 Marigold, Hot Springs, Arkansas 71901. Telef. 1-501-623-2691.

75 m. nuo didžio...

(Atkelta iš 3 psl.)

vienam didesniai kaime. Uždraudę politines partijas, tai susiorganizavo slapty.

Kelias į Nepriklausomybę.

1914 m. kilo Rusijos ir Vokietijos karas, kuris labai suvargino lietuvių tautą ir nualino Lietuvos kraštą. Šis karas Rusijoje vėl sukėlė revoliuciją, kuri, be kitų laisvių, paskelbė, kad visos priklausiusios Rusijos valstybės tautos gali laisvai spręsti savo likimą ir tvarkytis pačios. Tuo metu Lietuva buvo vokiečių kariuomenės užimta ir jai rūpėjo Lietuvą prisijungti prie Vokietijos. Bet kai Vokietijos valdžia įsitikino karo nelaimėjanti, o čia dar rusų revoliucija paskelbė tautų apsisprendimą, todėl imti ir paskelbti, kad Lietuva prijungta ma prie Vokietijos, buvo nepatogu.

Vokiečių karo vyriausybė leido lietuviams Vilniuje sušaukti suvažiavimą, kuriame dalyvavo apie 200 atstovų. Suvažiavimas nutarė, kad Lietuvos žemės turi sudaryti nepriklausomą valstybę ir išrinkti nuolatinę tarybą iš 20 žmonių, kuri 1918 m. vasario 16 d. paskelbė atstatanti Lietuvos valstybę etnografinėse ribose su sostine Vilniuje.

Vilniaus seimo darbų atsiminimas jo nutarimai pasiliko lietuvių širdyse ir, valandai išmušus, tie nutarimai įvykdyti su ginklu rankose, kovos lauke iškovota Lietuvos nepriklausomybė.

Padėkime Lietuviams

Juo toliau, tuo gražiau. Nuolatos matome demonstruojančius, šaukiančius pikčiausiai prieš Ameriką, prieš vyriausybę negrus, iranietis, kairuosius jaunuolius, žydus ir kitus. Juos visad saugo policija, kad kas nepasakytų pikto žodį ar nepaleistų plytos gabalą. Tvirtina: demokratijos leistina.

Bet kai Washington, D. C., pademonstravo lietuviams, reikalaudami savo Lietuvai laisvės ir komunistų pasitraukimo iš Lietuvos, tuojau privažiavo amerikiečių policijos ir net 18 jų areštavo, kalėjimo mašinomis išvežė, jau pakartotinai tampo po teismus.

Tie lietuvių įvykdė kitą "nusikaltimą": jie reikalavo, kad Sovietų Sąjunga pasitrauktų iš Afganistano.

Daugelis sulmtųjų ir po amerikiečių teismus stumdomy, tampomų yra jauni lietuvių, lietuvių, kai kurie

A. a. Juozas BAGDONAS

A. a. JUOZAS BAGDONAS

A. a. Juozas Bagdonas mirė 1980 m.

gimė Amerikoje, Lietuvos nematė. Iki tol, manau, jie idealizavo JAV-es kaip laisvės kraštą, kur galima ginti savo įsitikinimus nesibijant policijos įsiterpimo ir areštavimo. Dabar jie įsitikino klydę. Amerikai (JAV-bėms) terūpi biznis ir jos vadovybėje tupi daug pataikaujančių raudoniesiems, nekenčia kovojančių prieš komunizmą.

Kilnūs lietuvių, lietuvių, amerikiečių areštuoti, įsteigė Lietuvių Gynybos Fondą (Lithuanian Defence Fund), P. O. Box 8, Jenkintown, PA 19046, U. S. A. Jų teismo, advokatų, kelionių ir kitokioms išlaidoms reiki pinigų. Pasiūskite jų paramai, lietuviškumo gynimo paramai.

Galima dalykas lietuvių, spaudžiami amerikiečių, žydų ir kitų pradės drąsiau, karingiau veikti. Švelnios kalbės neimponuoja turtingųjų ponų amerikiečių. Tokiai stipresniai lietuvių veiklai reikia nuoširdžiausiai priartiti. Algirdas Gustaitis

lapkričio 4 d., Chicagoje. Liūdi pasilikę: žmona Ida, podukra Gisa Borman, švogerys Juozas Jurksaitis su žmona Marta, švogerkos sūnūs - Valter Šneider su šeima ir Osvald Šneider, švogerkas Ella Kasputis (g. v. V. Vokietijoje), švogerkos sūnūs - Verner ir Valter Kebler ir kiti giminės. Lietuvoje liko švogerys Ričardas Palenčius su šeima.

Velionis buvo gimęs Lietuvoje, Kėdainių apskr., Sirutiškių kaime.

Būdamas labai gero ir takaus būdo turėjo daug draugų ir gerbėjų ir laido tuvių dienoje atsisveikinti susirinko pilnutėlė Petkaus-Marquette koplyčia. Atsisveikinimą pravedė Evan gelikų Ziono parapijos klebonas kun. Jonas Jozupaitis.

Lapkričio 8 d. iš Petkaus koplyčios buvo nulydėtas į Ziono parapijos bažnyčią, 9000 So. Menard Ave., Oak Lawn, Ill. Po gedulingų pamaldų buvo nulydėtas į Tautines lietuvių kapines ir palaidotas greta tos parapijos ilgamečio vargonininko muz. prof. Vlodo ir Olgos Jakubėnų kapo.

Grabnešiai buvo: Antanas Balčiūnas Klemensas Bastys, Vladas Brazdžio, Juozas Katilauskas, Robertas Šneideris ir Verneris Šneideris.

Lietuvoje Juozas Bagdonas karinę tarnybą atliko 4-me artilerijos pulke. Būdamas sumanus ir drausmingas, išsitarnavo iki art. jaun. į uskarininkio laipsnio.

Kaip jau anksčiau minėjau, būdamas gero ir takaus būdo, savo kalbose niekad nėra net blogu žodeliu paminėjęs savo viršininkus, nors naujų apmokymo metu tikrai buvo kai kada ir pabartas. Bet mylėdamas savo Tėvynę Lietuvą gerbė jos kariuomenę, jos viršininkus bei vadus.

Tai pavyzdys visiems kariams. Išėkis ramybėje mielas Kary. Tavęs liūdi ne tik giminės, bet ir ginklo draugai.

Jonas Balčiūnas

MAZEIKA & EVANS LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

6845 So. WESTERN AVE., Chicago, Ill. 60636
Tel. REpublic 7-8600
9837 So. Kedzie Ave., Evergreen Park, Ill.
Tel. 422-2000

PETKUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYs MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

2533 WEST 71ST STREET - CHICAGO, GR 6-2345/46
1410 SOUTH 50TH AVENUE - CICERO, TO 3-2108/09

----- Aikštė Automobiliams Statyti -----

LIETUVIŲ LAIDOTUVIŲ DIREKTORIŲ DRAUGIJOS NARIAI

PETRAS BIELIŪNAS

4348 South California Avenue

LA 3-3572

BUTKUS - VASAITIS

1446 South 50th Avenue - Cicero

OL 2-1003

PHILLIPS - LABANAUSKAS

3307 South Litanica Avenue

YA 7-3401

GEORGE F. RUDMINAS

3319 South Litanica Avenue

YA 7-1138/39

STEPONAS C. LACK ir Sūnūs

2424 West 69th Street

RE 7-1213

2314 West 23rd Place

VI 7-6672

11028 Southwest Highway - Palos Hills

974-4410

P. J. RIDIKAS

3354 South Halsted Street

YA 7-1911

BEVERLY HILLS GĖLINYČIA

2443 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629

Telephone: PR 8-0833 or PR 8-2424

Gene and Barbara Drish

FLOWERS ARE ALWAYS IN GOOD TASTE!

BRIGHTON BAKERY

Ivairių rūšių ruginė duona - tortai - pajai - pyragaičiai
Greitai ir sąžiningai išpildomi specialūs užsakymai:
Vestuvėms ir kitiems pokyliams

2457 W. 46-th Place,
C i c a g o, I l l. Tel. 847-1250

Antanas ir Nijolė
MAGKEVIČIAI
Savininkai

8359 So. Saginaw Str.
Chicago, Ill. Tel. 734-3400.

Telefonas
776-4363

J & J Pharmacy

LIETUVIŠKA VAISTINĖ

2557 West 69th St. - Chicago

vaistai, vitaminai, importuoti kvepalai, gydymo
žolės ir t. t. Važiuojamos kėdės, remental ir
kt., pirkti ar nuomoti.

Nemokamai supakuojame dovanas.

PRISTATYMAS NEMOKAMAI

Angela ir Vytenis Dirčiai
savininkai

Pranešimas Dalyvavusių Madrido Konferencijoje

Artūras Mičiūdas, Argentinos "Telem" politinių žinių agentūros skyriaus vedėjas ir VLIKO Argentinoje įgaliotinis, ALTO informacijos vedėjas kun. dr. J. Prunskis, abu dalyvavę Madride vykstančioje tarptautinėje

Artūras MIČIŪDAS, VLIKO Argentinoje įgaliotinis, Argentinos "Telem" politinių žinių agentūros skyriaus vedėjas, visuomenės veikėjas.

Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijoje, gruodžio 3 d., Jau nimo centre, Chicagoje, padarė pranešimus apie konferencijos eigą ir išgyventus patyrimus, matytus vaizdus ir nuotykius. Informacinių pranešimų pasiklausyti susirinko gausiai visuomenės. Pranešimams vadovavo dr. L. Kriaučiūnas, pakviesdamas prie garbės stalo ALTO pirmininką dr. K. Šidlauską, Artūrą Mičiūdą ir ALTO informacijų vedėją kun. dr. J. Prunskį.

Pirmasis pranešimą padarė A. Mičiūdas. Išvardinęs pavardėmis dalyvavusius kitų tautybių disidentus, ilgiau sustojo prie mūsų kovotojo Vlado Šakalio. Pastarasis Madrido konferencijoje pasižymėjo nepaprastai gerai. Turėjo dvi konferencijas su svetimų kraštų žurnalais ir delegatais. Apie jį daug rašė ir dėjo jo nuotraukas Madrido laikraščiai. Kadangi Mičiūdo gimtoji kalba yra ispanų, tai jam teko lankytis Madrido laikraščių redakcijose. Apie pavergtos Lietuvos žmonių kančias, tikinčiųjų persekiojimą, trėmimus į Sibirą, bažnyčių uždarymus ir kunigų išjuokimus, persekiojimus Madrido žinių agentūros, ypač laikraščių ir žurnalo redakcijos mažai ką žinojo. Jis turėjo atsivežęs ispanų kalba parašytų leidinių ir juos išdalino. Vlado Šakalio spaudos konferencijoje buvo vertėjų ir ispanų kalbą, o dr. Šidlauskas į anglų. Jei iš pirmųjų die

ny lietuviai mažai buvo žinomi, tai po Šakalio konferencijų Madridas ir daugelis suvažiavusių konferenciją delegatų apie Lietuvos kančias ir laisvės troškimą sužinojo. Esą tas sudarė lietuvių delegacijai ir pavojaus, nes išgarsėjus V. Šakaliui, žinant, kad Ispanijoje šiaučia banditų, komunistai galėjo sukombinuoti Šakalio pagrobimą ar likvidavimą. Teko rimtai juo susirūpinti ir laikytis ko didžiausio atsargumo. Laimė, viskas pavyko laimingai. Labai gerai Madrido konferencijoje pasirodė kaimynai latviai, po jų ukrainiečiai ir kitų laisvės siekiančių tautų suvažiavusiems į Madrido konferenciją. Latviai turėjo apie šimtą asmenų, nemažai jaunimo pasipuošusių tautiniais rūbais. Jų jaunimas eidavo ir maišydavosi konferencijos tarpe delegatų. Latvių mergaitės sužavėjo ne vieną delegatą ir jos galėjo pasakyti, kad jų tėvynė pavergta Maskvos, paprašyti, iškilus reikalui, paremti kitų kraštų delegatus, iškėlusios Latvijos ir Pabaltijo pavergimą. Lietuviai to padaryti negalėjo, nes iš viso jų buvo tik 9 asmenys. A. Mičiūdas priminė ir davė suprasti, kad Madrido konferencijoje lietuviai pasirodė, pagal savo žmonių skaičių, dovanotiniai, kiek tik galėjo ir laiko turėjo. Nors tiesioginiai nepasakė, kad lietuvių bendradarbiavime nebuvo trėmimų, bet ir iš bandomų uždengti tą dėmę žodžių, aiškiai jautėsi, kad oficialus lietuvis delegatų patarėjas nebuvo susitikęs, nedalyvavo demonstracijoje ir kai Šakalys suvedino rusų vėliavą. Jo negalėjimą dalyvauti kun. J. Prunskis bandė uždengti "turėjimo daug darbo" ir net jam atsilankius asmeniškai viešbutyje "negalėjimą da-

Vladas Šakalis

lyvauti ir neturėjimą laiko", panaudojęs daug žodžių kuklumo aptarimu bandyti "pateisinti". Mažai pasirodė ir LB nuvežtas disidentas Venclova. Apie jį buvo idėtas straipsnelis ir fotografija viename Madrido laikraštyje ar žurnale.

Mičiūdo teigimu, jei reikės vykti kitais metais į tos pačios Madrido konferencijos tęsinį, lietuviai turi užmiršti savo nevieningumą, visokius tikslus ir pirmenybes, bet sujungtomis jėgomis, žmonių skaičiumu ir finansiniais ištekliais turi pasirodyti stipriai, kad atkreiptų delegacijų ir delegatų dėmesį, išgirstų ir suprastų lietuvių troškimą ir pastangas išlaisvinti savo pavergtą tėvynę Lietuvą. Tai turėtų atsiminti visi ir be jokios užnugario šešėlio.

Laimė, kad VLIKO pirmininko, dr. K. Bobelio buvo nusamdytos lietuviams delegatams Madride pas vieną Madrido gydytoją patalpos, kurios buvo pavadinamos "bunkeriu", nes Šakalio saugumui patalpos buvo labai tinkamos, kas sudarė įtemptų nervų atgaivą.

ALTO ir VLIKO pasiūsti žmonės stengėsi kuo plačiau paskleisti žinių apie pavergtos Lietuvos kančias ir lietuvių troškimą laisvės ir savistovumo. Artūras Mičiūdas pakartotinai atsakdamas į paklausimus pasakė, kad lietuviams reikėjo mažiausia nors 90 - 100 žmonių pasiuntimo į Madridą, kad atkreiptų dėmesį. Vieną paklausimą jis atsisakė viešai kalbėti, pareiškė, kad atsakys asmeniškai.

Apie padarytą kun. dr. J. Prunskio pranešimą teks pasisakyti kiek vėliau. Dar esant Jaunimo centre, pasklido žinia, kad Jaunimo centro viename kambaryje susirinko posėdžiui LB vadovai, vadovaujami Kamanto. Štai dėl ko jų nesimantė susirinkusių kavinėje klausytojų eilėse. Mat, ir čia politika ne pagal jų ambicijų principus.

K. Vainotas

Ispūdžiai Iš...

(Atkelta iš 1 psl.)

ro 1% Sovietų Sąjungos gyventojų, o tarp politinių kalinių lietuvių 20%. Spilneris laikraštininkams parodė krūvą laiškų, kurie nebuvo įteikti kaliniams ir kitiems ir grįžo cenzūros nepraleisti.

Pabaltiečių uždavinys - gauti idėjas iš Vakarų ir perduoti kitų respublikų gyventojams. Vergų stovyklose susitinka įvairių tautų kovotojai dėl laisvės. Jie susidraugavę, išėję iš kalėjimų, daro bendrus planus laisvės siekimams. Pabaltiečiai, ukrainiečiai, gudai, latviai, estai, lietuviai pasirašė bendrą dokumentą prieš kolonizaciją ir įteikė Jungtinėms Tautoms. Deja, Jungtinės Tautos diskutuoja tik Artimųjų Rytų ir Pietų Afrikos teisių k-

Dr. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba Lietuviškai
TRIKRINIA AKIS,
PRITAIKO AKINIUS
& "CONTACT LENSES"
2618 WEST 71ST STREET
CHICAGO, ILLINOIS 60629
Valandos pagal susitarimą
Uždaryta trečiadieniais

DR. PAUL V. DARGIS
GYDYTOJAS - CHIRURGAS
Westchester Community Klinikos
Medicinos Direktorius
1938 South Mannheim Road
Westchester, Illinois
Valandos: 3 - 9 darbo dienomis ir
kas antrą šeštadienį 8 - 3 val.
TEL.: 562-2727 IR 562-2728

VILIMAS MOVING
823 W. 34TH PLACE - CHICAGO
APDAUSTAS PERKRAUSTYMAS
IVAIRIŲ ATSTUMŲ

Telefonas: 598-9776
LEONARD'S TEXACO SERVICE
TIRES - BATTERIES
GENERAL REPAIRS
TUNE-UPS
LEONARDAS ERINGIS
6801 West 87th Street
Oak Lawn, Illinois

Kun. Dr. J. PRUNSKIS

lausimus, bet jos nerodo paramos siekiantiems teisių už geležinės uždangos. Dėl to mums svarbi Madrido konferencija, nes joje svarstomi žmogaus teisių pažeidimai Sovietų Sąjungoje, - taip kalbėjo laikraštininkams dr. Spilners.

Labai gerai, kad keletas lietuvių vyko į Madrido konferenciją. Čia užmezgėme artimesnius ryšius su vadovaujančiais kitų tautų kovotojais dėl laisvės. Man darė įspūdį iš Australijos atvykęs G. Bonafede, atstovaujantis NTS - rusų tautinio antikomunistinio sąjūdžio. Jis kiekvienos delegacijos nariams pasistengė duoti savas informacijas. Uždavinį atlikęs, atsisveikindamas man pratarė:

- Tikiu, kad mes dar išvien kovosime dėl laisvės.

Susitikau nuoširdžią ukrainietę, "ABN correspondence" redaktorę Miunchene-Slavą Stetzko, kuri mielai savo žurnale talpino ir mano pasiūstą medžiagą apie padėtį okupuose Lietuvoje.

Sutiktas iš Vokietijos atvykęs Radio Free Europe/ Radio Liberty atstovas Vilis Skultans prašė ką įkalbėti ir rekorderį perteikimui į Lietuvą.

O jau su uoliais patriotais latviais ir estais nuoširdžiai susigyvenome. Latvių būstinė iš dalies buvo centras ir lietuviams. Latviai visus Madrido atvykusius lietuvius pakvietė į savo

šventės minėjimą lapkričio 18 d.

Madrido konferencijos posėdžiai savaitę buvę atviri laikraštininkams, antrą savaitę, reikalaujant daugiausia rusams, buvo uždari. Tik lapkričio 18 d. popietėje, kada buvo svarstomi prekybos-ekonominiai klausimai, kai buvo kalba apie UNESCO, buvo atdaryti ir spaudai, bet į tą sesiją tautų delegatai skystai teatsilankė.

Su Vatikano delegacijos nariais buvau susitikęs trejetą kartų. Jie buvo malonūs ir prielankūs, gražiai atsiliūpė apie aukštą postą Vatikano diplomatinioje turintį prel. Bačkį.

Madride šilčiau negu Chicagoje. Viosos dienos buvo saulėtos. Madridas - penkių milijonų gyventojų miestas, gėna švarus, turi daug stilingų pastatų. Žmonės gražiai apsirengę, nors pirkiniai nėra pigūs.

Iš Chicago į Madrido konferenciją buvo atvykę: Alto pirm. dr. K. Šidlauskas, Balfo pirm. M. Rudienė, kun. J. Prunskis, Lietuvių delegacijai vadovavo Vliko pirm. dr. K. Bobelis. Buvo čia ir dr. J. Genys, dr. K. Jurgėla, Vladas Šakalis, iš Kanados J. Simanavičius, iš Argentinos A. Mičiūdas, T. Venclova, o su JAV delegacija, kaip visuomeninių organizacijų atstovas - R. Česonis. Lietuviai stengėsi savo uždavinį atlikti.

DEMONSTRACIJA IR STREIKAS ESTIJOJE

Spalio pradžioje apie 2000 jaunų estų demonstravo Talino gatvėse, reikalaudami pagerinti maistą gimnazijose ir erdvesnius klasių. Kai kurie jų nešė nepriklausomos Estijos vėliavas ir šaukė: "Laisvės Estijai! ir "Rusai lauk iš Estijos!"

Stockholmo estai gavo žinių, kad "apie dešimt jaunuolių šiuo metu areštuota, įskaitant keturis Talino Politechnikos studentus. Daugiau manifestacijų įvykę spalio 6-7 d. d. prie Lindos statulos Taline.

Prekybos taisyklių pažeidimas.

Alytaus "Žuvinto" parduotuvėje ne paisoma nustatyto alkoholinių gėrimų pardavimo laiko, už brangesnę kainą čia galima gauti degtinės ir vyno bet kada, - rašo alytiškiai. Tai bent tvarka, gerkite lietuviai ir garbinkite rusus. (Tiesa nr.15).

Nida Delicatessen ir Valgykla Telefonas: 476-7675

2617 West 71st Street - Chicago, IL 60629

Įvairūs šalti ir šalti valgiai išsinešti ar vietoje pavalgyti.
Ivairios sriubos, ragėtos pienas ir šaltibarščiai.
Kasdienai balandėliai ir cepelinai, tortai, pyragai.
Lietuviško skonio dešros.

Delicatessen veikia: nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro
Valgykla veikia: nuo 11 val. ryto iki 8 val. vakaro
Sekmadeniais ir pirmadieniais uždaryta.

Savininkai: A. ir K. LIETUVININKAI

VLADO ANDRIJAUSKO LAUKIŲ ŽEIGA

Savi - Rus savus!

GERIAUSIAS PASIRINKIMAS
PIGIAUSIOMIS KAINOMIS
VIETINIŲ IR IMPORTUOTŲ LIKERIŲ
IR KITŲ GĖRIMŲ
DRAUGIŠKA APLINKA

778-1203

2500 W. 69th Street - Chicago

PARAMAS
PASTAUS
Sav. JURGIS JANUŠAITIS ir JURGIS MAŽEIKAS
2534 West 69th gatvė, Chicago, Illinois 60629
Telefonas 737-3332

Lydia's Health Foods
Telefonas: 737-8931

Natūralūs vitaminai-proteinai. Ivairiausios gydamos žolės-arbatos. Dietinis maistas. Vaisių sultys be cukraus. Daržovių aliejai. Stambiai malti įvairūs miltai. Daigintų kviečių ir kitų stambių miltų duonos. Natūrali kosmetika.

2439 West 71st Street
Chicago, IL 60629

Emilija Duodėnienė SAVININKĖ

NAUJA LIETUVIŠKA RADIO PROGRAMA
LIETUVIŠKA RADIJA
Veda KAZĖ BRAZDŽIONYTĖ
Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 8:30-9:00 vak.
Visos laidos iš WCEV stoties 1450 AM banga
St. Petersburg 12:30-1 val. P. P. 13 WTIS, 1110 AM banga
Šeštadieniais
Adresas: 2646 WEST 71ST STREET - CHICAGO, IL 60629
Telefonas: (312) 778-5374

TAUPYKITE DABAR!
PAS MUS, NE VISI TARNAUJOJAI YRA LIETUVIAI, BET KIEKVIENAM SKYRIUJE GALIMA SUSIKALBĖTI LIETUVIŠKAI

UZ CERTIFIKATUS MOKAME:
7 1/2% - 6 metų su \$1,000, minimum.
7 1/4% - 4 metų su \$1,000, minimum.
6 1/2% - 30 mėn. su \$1,000, minimum.
6 1/4% - 1 metų su \$1,000, minimum.
SAVINGS INSURED UP TO \$40,000 BY F.S.L.C.

VELIAVOS DUODAMOS NEMOKAMAI, pradėjus naują taupymo sąskaitą. Gausite vieną amerikietišką ir antrą pagal pasirinkimą su stovu. Kitos dovanos duodamos, sąskaiton įdėjus atitinkamą sumą.

Saint Anthony Savings
1447 South 49th Court * Cicero, Illinois 60650
OFFICE HOURS
Daily 9:00 to 5:00; Monday 9:00 to 8:00; Saturday 9:00 to 1:00
Wednesday & Sunday Closed
JOSEPH F. GRIBASKAS, Vedėjas
656-6330

21

PABIROS

A. G. GRIGALIŪNAS

Kaip gi čia dabar, ponai? Vienoje vietoje, p. Gečys tvirtina, kad "Pabaltijos valstybių aneksijos nepripažinimas... JAV administracijai rūpi", o, kitoje vietoje, protestuojama prieš tos pat administracijos spaudimą nukelti balsą prieš Sovietus. Šis apsamanojės, isteriškas punktas kažin kaip negali tokių subtilumų suprasti. Gal tuomi norima pasakyti: jūs, gerbiamieji, darykite bei sakykite ką mes jums įsakysim ar nurodysim bet nedrįskite patys kelti vėją?

Prieš kiek laiko "Laisvojoje Lietuvoje", nr. 15, V. Petkūnas, straipsnelyje "Amerika ir Sovietų Rusija", paminėjo Amerikos lietuvių ir JAV valdžios pagalbą po I Pas. karo atgimtančiai Lietuvai. Kad senoji lietuvių išeivija entuziastingai suteikė moralinę ir finansinę paramą, nėra nei mažiausios abejonės. Tačiau, su JAV parama, tai gal kiek kitaip. Norėčiau V. Petkūnui priminti, kad, nežūrint visų Wilson'o paskelbtų Tautų Apsisprendimo Teisės obalsių, JAV-ės buvo vienos pačių paskutinių, kurios pripažino Pabaltijos valstybių suverenumą. Gal būtų dėsni, kad tikėjosi, jog Sovietai vėl jas greitai užims? Deja, anuo metu, Sovietų Sąjunga per daug turėjo vidaus ir išorės problemų, tai Pabaltijai, bet tam laikui, paliko ramybę. Kas liečia finansinę paramą, tai buvo ji palyginamai nedidelės paskolos formoje. Dar prieš II Pas. karą, Lietuvos valstybė, viena iš labai nedaugelio, o gal, ir vienintelė, tą paskolą JAV-ėms gražino. Jei taip nebūtų, tai esu tikras, kad Lietuvos fondai iš kurių iki šiol buvo apmokamos mūsų diplomatinės tarnybos algos bei išlaidos, būtų buvę "draugiškai" konfiskuoti anai skola padengti.

Šio "Pabirų" skyrelio pradžioje pačitavau iš mano straipsnio "Pažadėsi, patiešisi" išleista pastraipą, kuri lietuvių diplomatinio atstovavimo ateitį. Liepos 31 d. Kongreso patalpose įvyko pasitarimas Lietuvos diplomatinės tarnybos testinumo užtikrinimo klausimais. Pasitarime dalyvavo keli kongresmanai, JAV LB visuomeninių reikalų skyriaus nariai vadovaujami šio skyriaus pirmininko A. Gečio ir keli State Department'o pareigūnai. Taip, kaip jau nuo senai maniau posėdyje išryškėjo State D-to, bent kol kas, nepajudinama pozicija: tik nepriklausomos Lietuvos akredituoti diplomatai turi teisę atstovauti Lietuvai. Dėl naujų asmenų įvedimo į mūsų diplomatinę tarnybą State Department'as, šiuo metu, nenori nei kalbėti, nei girdėti: mat, dar esą gyvi vienas kitas senas atstovas. O kas bus, kai ir šieji netruks nueiti į dašų šalį? Na, tai teisiškai Lietuvos diplomatinis atstovavimas pasibaigs. Anglo-saksiškas kantrumas pasiteisins. Nėra valstybės, nėra jos diplomatinio atstovų, taigi, ir de jure galima bus Lietuvą pripažinti Sovietų Sąjungai. Palaukite dar keliolika metų ir pama-

tysite, jei dėl kokių kitų priežasčių nekils JAV-Sovietų karas, kaip ši ma no pranašystė išsipildys.

Tokiai State Department'o pažiūrai, aišku, griežtai priešinasi JAV LB atstovai. Taip pat, posėdyje dalyvavę kongresmanai aiškiai stoji mūsų pusėje ir grąsino State Department'ą akcija Kongrese. Ar iš to kas išeis, tai tik ateitis parodys. Viena, betgi, yra aišku, kad kova bus labai ir labai sunki. Neužmirškite, kad, tarptautiko, tai reikštų pakeitimą, o gal ir anulavimą. Teherano, Jaltos, Potsdamo slaptų sutarčių, o taip pat, ir mo difikaciją Helsinkio akto.

Iš mūsų pusės, šioje kovoje turėtų dalyvauti visi, ne pasyviai, bet aktyviai. Privalo būti aiškiai žinoma, kad mūsų visų pirmutinė, pagrindinė, net vienintelė užduotis yra atstatymas Nepriklausomos Lietuvos. Įvairios asmeninės ambicijos, veiksmų bei grupių pseudo ideologiniai ginčai turi būti nustumti į paskutinę vietą. Be sąlyginiai visi privalo būti subordinuoti tik tai vienai, pagrindinei uždučiai. Negalėsime nugalėti kitų, jei nesugebėsime nugalėti savęs pačių. Geros, storos šluotos neperlauši, bet jei trauksi iš jos šakutę po šakutės, tai šios bus lengvai sulaužytos ir išmestos į šiukšlyną. Ir pagrindiniai kovos dalyviai esame mes patys. Teisingai, labai gražiai, trumpai ir aiškiai tai nusako "Laisvojoje Lietuvoje" nr. 16, poetas V. Palieknis:

"Kančių užgrūdintas lietuvi,
Lig šiol ištveręs, nepražuvęs,
Ištverk lig galo, būk kaip plienas!
Sunkioj kovoj esi tu vienas."
Sovietų paranoiška baimė!
Armageddonas! Holokaustas!
Pasaulio pabaiga! Jei ne visas
Pasaulis, na, tai Žemės rutulys tikrai
bus sunaikintas!

Plačioji visuomenė nieko nežinojo

DELHI, CANADA

Stepas JAKUBICKAS

Paminėta Lietuvos kariuomenės Atkūrimo 62-ji Sukaktis

Saulėta, graži lapkričio 22 diena. DLK Gedimino šaulių kuopos šauliai puošia Delhi salę ir ruošiasi sutikti svečius. Apie 6:30 val. vak. pradėjo rinktis vietos ir tolimesnių apylinkių - Londono, Rodney ir St. Catherines šauliai-lės ir svečiai.

Minėjimą pradėjo DLK Gedimino šaulių kuopos pirmininkas Stepas Jakubickas, pasveikindamas visus atvykusius. Sugiedota Canados ir Lietuvos himnai. Kun. dr. J. Gutasukas sukalbėjo maldą už žuvusius lietuvių karius šaulius, partizanus ir visus lietuvius kovoje dėl laisvės. Stepas Jakubickas įžangliame žodyje paminėjo, kad šiais metais sutampa net kelios mūsų tautos sukaktys - 550 metų nuo Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Vytauto mirties, 200 m. nuo patrioto, didelio ko-

ir nenujautė, bet gerai informuotos atinkamos sferos, matomai, pradėjo įsiti pirmus, mažučius, vos pastebimus nerimasčius bei nepasitenkinimo apsirėiškimus Lenkijoje. Nuo šio momento didžioje, "liberališkoje" spaudoje pradėjo gausėti aliamuojantys straipsniai apie atominio karo galimumą ir baistas to pasekas. TV ir radijo pasireiškė ekspertų-sovietologų, žymūs istorijos, socialologijos, ekonomikos, fizikos profesorai bei kitokie panašūs paneliai, kurie diskutavo didžiųjų valstybių apsiginklavimą, naujus ginklus ir kitką.

Ką gi? Sužinojau tai, ką ant visų stgy jau seniai čirška žvirbliai: sausurmoje, jūroje, ore Sovietai gerokai, net kelis kartus, viršija amerikiečius. Net ir erdvėje Sovietai pradeda dominuoti. Ar ne Nikita Chruščiovas buvo pasakęs: "Valstybė, kuri kontroliuos erdvę, kontroliuos pasaulį"?

Ekspertai-sovietologai įrodinėjo, kad masinis Sovietų ginklavimasis tai tėra paseka jų paranoiškos baimės naujo karo. Ekspertai įtikino mane, kad klaidingai anksčiau galvojau apie Maskvos agresingumą; visa, ką Maskva daro, tai tik išraiška jos, amžių bėgyje, išsivysčiusios paranoiškos baimės.

Studijuojant istoriją nuo pat Maskvos Kremliaus užuomazgos ankstyvame XII a. jau galime rasti tos paranoiškos baimės pradmenis. Nelieskime anų, ankstyvųjų, pusiau legendarinių laikų; užteks, jei pažvelgsime į paskutines carų, baltų ir raudonų, dinastijas.

(Bus daugiau)

LIETUS

Kartais liūdesys supa,
Kaip voras tinklu.
Man daug lengviau,
Nes girdžiu,
Dangus verkia
Su manim kartu.

Ona Jasienė

Dar apie Plk. Ltn. Antaną Mačiuką

Plk. Ltn. ANTANAS MAČIUKA

Perskaičius L. L. nr. 23 Stepo Jaku bicko straipsnį, kuriame prisimenamas mūsų garbingas karys, lakūnas, aviac. plk. A. Mačiuka, norėčiau principinius plk. A. Mačiukos pasisakymus Vilniaus klausimu papildyti:

1. Prieš sovietams okupuojant Vilnių A. Mačiuka, kaip L. K. S.-gos Centro valdybos pirmininkas, buvo pakviestas į Ministrų kabineto posėdį, kuria-

ar leidžiamės okupanto agentų suvedžiojami ir užliuliuojami. Nekovojam kaip turime kovoti.

Ką gi sovietų agentai moko mus? Skaldykites! Susiskaldę riesimės tarp savęs ir neturėsime laiko Tėvynės laisvinimo reikalams. Susiskaldę negalėsime vieningai kaltinti ir reikalauti. Įsivaizduokime boksininką, kuris priešą muštų ne kietu kumščiu, bet tik piršto takstelėjimu. Panašioje padėtyje šiuo metu yra Lietuvos laisvinimo reikalai. LB eina sau, Vliskas - sau, Alta - sau, kita taip vadinama irgi bendruomenė eina sau. Organizacijose reiškiasi taip pat nesugyvenimas. Žodžiu, esame nevieningi, mes jau ne tie žmonės, ne tie kovotojai, ko klie buvome pirmaisiais metais, po išbėgimo iš Lietuvos. Kur tuo keliu eidami nueisime?

Paskiausias pabėgėlis iš okupuotos Lietuvos Vladas Šakals, kovotojas už Lietuvos laisvę, 16 metų išbuvęs sovietų priverčiamųjų darbų stovyklose spaudos konferencijoje, Chicagoje, pa brėžtinai pasakė: "Yra labai svarbu, kad Lietuvos laisvinimo kova už Lietuvos ribų būtų vedama vieningai, sujungtomis jėgomis". Buvo skaudu klausyti tiek iškentėjusio kovotojo maldavimo būti vieningais, kai žinai žmogus, kokie nevieningi mes esame. Panagrėnkime tik vieną atvejį, kur nesugebėjome panaudoti išminties.

Prieš eilę metų okupantas sudarė viliojančias sąlygas pabėgėlių vaikams nuvažiuoti okupuotą Lietuvą ir pionierių stovyklas. Iš paviršiaus atrodė nekalta propozicija. Tačiau tikrumoje

me buvo svarstomas Vilniaus klausimas. A. Mačiuka pasisilūlė, kad jam su savanoriais leistų užimti Vilnių, bet galutinį sprendimą nulėmė ministras pirm. pav. min. Bizauskas, esą būsią sulaužytas neutralumas, kuris griežtai tam pasipriešino.

2. A. Mačiuka siūlė deryboms su Maskva iškviesti iš Paryžiaus buvusį ambasadorių Jurgį Baltrušaitį (jis yra buvęs visų tautų ambasadorių dekonu Maskvoje) ir buv. Lietuvos prezidentą Dr. Kazį Grinį, kurie buvo delegatais 1920 m. Maskvoje.

3. A. Mačiuka protestavo dėl sovietų karinių bazių įsileidimo į Nepriklausomos Lietuvos teritoriją. Jis siūlė atsiskaiyti Stalino dovanos, atiduodant Vilnių Lietuvai. Geriau iš Stalino malonės negauti Vilniaus, negu įsileisti rusų kariuomenės bazes Lietuvos teritorijon.

A. Mačiuka po visų jo pasiūlymų atmetimo labai skaudžiai pergyveno ir ilgai diskutavęs su Ignu Šeiniu dėl Lietuvos vyriausybės nesupratimo, kad įsileidžiant sovietų bazes, bus prarasta Lietuvos nepriklausomybė. A. Mačiuka 1939 m. gruodžio 2 d. persišalo, susirgo plaučių uždegimu, vėliau smegenų uždegimu ir Raudonojo Kryžiaus sanatorijoje 1940 m. kovo 25 d. iškeliavo amžinam poilsiui.

V. S.

tai buvo aiškūs spąstai. Okupantui tikrai nerūpėjo tų kelių lietuviukų gerbūvis, altruizmu raudonieji dar niekada nėra pasižymėję. Jiems rūpėjo sukelti pabėgėlių tarpe "už-ir-prieš" kontroversiją. Bolševikai žinojo, kad lietuvių nuomonės tame reikale susikirs, kontroversija aštrės, plėsis ir galiausiai pabėgėliai susiskaldys. Kas ir įvyko - okupantas savo tikslą pasiekė. Išminties tada neparodyta. LB ir kiti veiksniai nepasakė savo "Ne". Tas įvykis buvo pradžia mūsų nesugyvenimo! Okupantas iš džiaugsmo rankas trindamas mus laiko nepajėgiančiais realiai galvoti ir kovoti su jo klastomis.

Žinome, kad mūsų tarpe yra ir prkšo agentų, bet jie mums numeta tikslai degtuką, o gaisrą mes patys sukeliam. Gaisrui įsiliepsnojus - nesugebame jo užgesyti. Kas belieka daryti?

Turime vengti klaidų. Turime išmokti kontroliuoti mūsų jausmus! Turime jungtis ir būti vieningi! Turime atgaivinti stiprų tikėjimą! Lietuvos valstybės atstatymai! Turime išeiti į pavergtų tautų demonstracijas ne kaip sotūs, abejingi ir susiskaldę išeiviai, bet kaip vieningi ir ryžtingi, kovojantieji politiniai pabėgėliai. Mūsų plakatui turi byloti, kad esame politiniai pabėgėliai iš Sovietų Rusijos pavergtos Lietuvos, kad lietuvių tauta yra naikinama, kad be jokių kompromisų reikalaujame Lietuvos laisvės.

Dabartinė Lietuvos okupacija didžiųjų vakarų valstybių nepripažįstama. Lietuva tebėra respublika, kad ir mas

(Nukelta į 7 psl.)

"RYTŲ LIETUVOS" Pristatymo

Proga

Dr. Algirdo Budreckio Kalba

Vilniaus įkūrimą nulėmė patogus geografinis padėjimas. Lendynmečiai sudarė saugią kalvą prie Neries ir Vilnios santakos. Vilnios-Vilnelės sąnašos Neryje, toje vietoje, sudarė seklumą kuria buvo lengviau žmonėms daryti brastas. Būdamas didžiuo sias natūralus piliakalnis visoje Lietuvoje, Gedimino kalnas prašyte prašė, kad jo viršūnėje ir papėdėje būtų įkurtos pily. Jau XIII-XIV a. Vilniaus apylinkėje buvo didelė gyvenvietė, nes sodybų būta ne tik Gedimino kalne, jo papėdėje, bet ir Bekešo, Stalo bei Plikojame kalne. Čia ir buvo Vilniaus užuomazga, nes pilių apsaugoję galėjo ties sekluma kilti miestai.

Jau viduramžiuose Vilnius buvo svarbi kryžkelė. Pro jįėjo keliai iš Krokuvos ir pietų Ukrainos į Rygą, Pskovą ir Didįjį Naugardą. Iš Polocko, Vitebsko ir Smolensko Kauno linkėjo kiti keliai. Tad nenuostabu, kad XIX a. pro Vilnių caro valdžia nutiesė geležinkelius iš Petrapilio į Varšuvą, o taip pat iš Maskvos į Berlyną.

Nuo Gedimino laikų Vilnius buvo Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos valstybingumo židinys. Pesimistai pranašauja liūdną likimą miestui. Girdi, Vilnius nugalės rusų jūroje. Šitokie pranašai užmiršta istorijos paliudijimus, jog Vilnius visuomenės priėmė, sušvelnino ir pagaliau padarė savuoju ir gudų, ir žydų ir išdidų lenką. Visi nuolatiniai gyventojai pasidavė šventaragio amžinojo aukuro mistikai.

Vilniaus lietuviškumo išganymas glūdi miesto mene. Vilniaus menas užima pirmą vietą rytų vidurio Europoje savo pa-

minklų gausumu, originalumu ir žavingumu. Menas, kaip autochtonų-čiabuvų dvasios išraiška ir atspindis veikia į visus, kurie ilgesniam laikui vieši Vilniuje. Vilniaus menas savo esmine dalimi yra religinis, o paminklai - religinio meno šventovės. O šis religingumas yra senesnis už krikščionybę. Jo pradai yra pirmųjų žmonių gyvenimo gamtinė tikyba. Apsigyvenęs Vilniuje krašto gyventojas nustoja buvęs dūku, sūduviu, žemaičiu ar zanavyku, o tampa lietuviu. Gudas, lenkas ir žydas nejučiomis lietuviuje.

Pasak garsiojo rusų dailininko Maksimo Vorobjovo, Vilniaus meną savo idėjų, planų ir sprendimų inėšė kunigaikščiai, vyskupai, vienuolynai, didikai, miesto daugiatautinė bendruomenė, svetimieji bei savieji meistrai ir architektai. Bet visus apsprendė Vilniaus dvasia, jo "genius loci" (t.y. vietos dvasia). Visi giliai atjautė aplinkinės gamtos, Neries slėnio ir kalvų grožį. Vilniaus miestas ir jo menas yra tarytum gamtos vaisius: jo architektūrinio meno susisiliejimas su gamta liudija apie giliai lietuvišką Vilniaus charakterį.

Į miesto augimą ir klestėjimą veikia autochtoniškumas. Miesto steigėjai ir dabintojai turi tamprų ryšį su Vilniaus terena. Mūsų šis menotyrininkas Povilas Reklaitis labai taikliai apibūdino Vilniaus panteistinį pobūdį: "Vilniaus gamtinės aplinkos pobūdis ir grožis tebedvelkia lietuviškai-aukštaitiškai alkavietės nuotaika... Todėl senojo Vilniaus panorama ir senamiesčio tapybiškumas kalba, kad Vilnius yra lietuviškas-aukštaitis miestas, gimęs iš tautos, linkusios į lyryzmą, romantiką ir pamaldumą".

Kalbant apie pamaldumą, pereikime į trečią išpūdį ir jo aptarimą. Atseit bažnyčia. Čia turime omeny Romos Katalikų Bažnyčią. Lietuvos seniausioji ir svarbiausioji diecezija buvo Vilniaus vyskupija. Jos steigimas ir administracinė raida da-

tuojama nuo 1388 m. 1387 m. pavasarį Lietuvos valdovas Jogaila su Jadvyga kreipėsi į popiežių Urbaną VI, kad anas įsteigtų vyskupą sostą Vilniuje. 1388 m. kovo mėn. 12 d. bule R o m a n u s p o n t i f e x popiežius pavedė Poznanės vyskupui Dobrogostui Novodvorskiui atlikti kanonišką Vilniaus vyskupijos įsteigimą. 1388 m. gegužės mėn. Dobrogostas atvyko į Vilnių ir paskyrė vyskupą pranciškoną Andrių Vasilio. Naujai įsteigta vyskupija buvo priskirta prie Gniezno bažnytinės provincijos (t.y., prie Lenkijos primo).

1387 m. DLK Jogaila pastatė Vilniaus katedrą. 1388 m. gegužės 7 d. katedra buvo Gniezno arkivyskupo Bodzanto pašventinta. Pašventinus katedrą, buvo sudaryta kapitula iš dviejų prelatų ir 10 kanauninkų. Savo apimtimi Vilniaus vyskupija užėmė beveik visą etnografinės Lietuvos plotą ir Gudiją. Vėliau steigta Žemaitijos vyskupija net ir prilygte neprilygo prie Vilniaus vyskupijos ploto.

Iš šios trumpos istorinės apžvalgos iškart matyti, kad jau nuo pat steigimo Lietuvoje Romos Katalikų Bažnyčia buvo subordinuota Lenkijos arkivyskupijai. Ko Piasčių kalavijai neįstegė padaryti, tą padarė ambona.

Vilniaus krašto dievobaimingam kaimui Bažnyčia buvo didesnis autoritetas už valdininką ar dvaro poną. Mat, klebonas ir vikaras buvo ir patarėjas ir sprendėjas asmens bei šeimos gyvenimo kritiškuose momentuose. Kunigas krikštijo, surišo, atleido nuodėmes, teikė pagūdus dvasiškai ir fiziškai susirgusiam. Pagaliau jis suteikė paskutinį patepimą. Kunigo autoritetas kaimui buvo gėrio ir dorovės šaltinis. Deja, dažnai Vilniuje Bažnyčia padarė ir daug dvasinės ir kultūrinės žalos. Bažnyčios vaidmuo yra ambivalentiškas mūsų mąstymuisi.

(Bus daugiau)

2 Generolas KUBILIŪNAS Lietuvos Kariuomenėje Ir 1934 Metų Sukilime

Į Karo kalėjimą buvau nesiųstas, gen. Jackaus šnipinėti sukilimo dalyvius karininkus, kaip rašo Pyragius, bet areštuotas Komisijos nario plk. Čapliko įsakymu, Karo mokyklos bataliono vadui plk. Andriui Butkunui pasiūlus, kaip simpatizuojanti sukilėliams ir informuojanti Karo aviacijos sukilėlius karininkus, apie Karo mokyklos pasirusimus.

Karo kalėjime buvau išlaikytas ne pora dienų, kaip rašo Pyragius, bet tol kol mane, kaip ir visus areštuotus Komisija apklausinėjo, tai išėjo daugiau nei pora savaitių.

Tą dieną, kai aš buvau paleistas, buvo ir daugiau paleistų, jų tarpe aviacijos kursantai j. ltn. Žižys, kito pavardės neprisimenu.

Šnipinėti nebuvo jokio reikalo, nes visi Kauno įgulos karininkai turėjo parašyti kur buvo sukilimo naktį ir rytą, ką veikė ir kas kartu buvo. Yra nubaustų karininkų, net atimti laipsniai, o jie nebuvo areštuoti av. kpt. Vylius ir av. kpt. Klimavičius. Manau ir daugiau buvo tokių iš kitų Kauno įgulos dalių. Jie nubausti pasiremiant tik jų raportais. Kalėjime iš manęs niekas nesitęsiojo, nes visiems buvo žinoma, kad, nors aš nedalyvavęs sukilime, bet Karo mokykloje pirmasis nukentėjęs dėl to sukilimo, kad prie Čaplikienės gen. Jackui nepasakiau, jog sukilime dalyvauja gen. Kubiliūnas, o paskui, jų nesant, pasakiau visą tai karininkams. Dėlto gen. Jackus tučtuojau grįžęs iš kabineto, man pasakė: – Kodėl Tamsta nesakei man nieko apie vyr. štabo viršininką? Aš atsakiau: – Dėl to, kad kai, tamsta, generole, klausei, buvo pašalinis asmuo. Greitai jis man užkirto: – Aš neleisiu, kad tokia šviesi asmenybė, kaip gen. Kubiliūnas, būtų šmeižiamas. Už tai tamsta ne areštuojamas, bet internuojamas, kad negalėtum tokių nesąmonių kalbėti. Tuojau būdintis karininkas mane nuvedė į kariūnų daboklę.

Kalėjime buvo apie tuzinas aviacijos kursantai, kurie mane gerai pažinojo, nes buvom kartu kursuose ir prieš kursą. Du iš jų vyr. ltn. Napoleonas Butkevičius ir j. ltn. Jonas Balčiūnas buvo mano bendralaidžiai, taip pat du buvo ankstesnės XI laidos gusarų vyr. ltn. Simas Adamonis ir inž. vyr. ltn. Vincas Abraitis, jie taip pat buvo aviacijos kursantai. Jie visi žinojo mano moralės ir sąžinės tvirtumą. Aš jais pasitikėjau, o jie manimi.

Nežinau kiek padėjo apie mane klaidinga rekomendacija plk. Butkunui, tačiau 8 pulko vadu ir J. Pyragiui ar kiek nors palengvino sunkią gyvenimo našą, mane apšmeižusiam. Bet man 1979 m. vienas buvęs 4-to artil. pulko liktinis j. psk. radistas, išplaukęs į plačiuosius lietuviškojo visuomeninio darbo vandenį, savo laisuke, pasigardiuodamas prikišo, kaip tikrą ir žeminantį mano gyvenimo įvyki. Nesistebiu, nes jo kelių klasių mokslo cenzas, taip pat baigtos vokiečių mokyklos ir ryšių batalione mokomos kuopos baigimas, jam tik toki supratimą išugdė ir rusų komunistų okupacijos metu jis tvirtai su užsidegimu galėjo paimti vienos įstaigos tarnautojų politinį paruošimą.

Sukilimo epilogas.

Sukilime nebuvo jokio nužudymo ar sužeidimo. Nebuvo nei vienas šūvis paleistas, bet nubaudimai buvo baisūs ypač gen. Kubiliūno, gen. št. plk. ltn. Bačkaus ir Narako. Kodėl? Už ką? Juk buvo tik pasikalbėta, pasiginčyta savoje šeimoje, kaip ir esti dažnai vaikų su tėvais. Ar už tai vaikai esti žiauriai baudžiami? Kas būtų blogo ir žalingo, jei jie būtų buvę teisiami savais, lietuviškais šeimyniškais įstatymais, nerašytais popierių, bet gyvais ir einančiais iš kartos į kartą, kupiniais meilės ir supratimo vieni kitų. Ar tai būtų nukentėjęs prezidento autoritetas, ar būtų nuostolis valstybei? Sakysime Karo lauko teismas būtų ir visą reikalą pažūrėjęs ne per rusiškąją valią, bet per lietuvišką sąžinę ir būtų radęs, kad jie nekalti, nes niekur nevartojo jėgos. Kas būtų atsitikę, tik nežūrėkime rusiškų įstaty-

mų, mums visiškai nepritaikintų ir priešingų mūsų lietuviškam charakteriui. Visas blogumas, kad mes į savą lietuvišką valstybę gyvenimą per prievartą įvesdinėjome svetimą dvasią. Dėl to Maironis, Basanavičius ir keletas kitų intelektualų veikėjų buvo nusivylę atgaivinta Lietuva. Mūsų valdžia ir teismai buvo svetimi lietuviškai moralei ir sanpratai.

Generolas Kubiliūnas buvo apkaltintas neveiklumu ir nuteistas mirti, bet prezidentas jo pasigailėjo ir pakeitė teismo sprendimą kalėjimu iki gyvos galvos. Tai tikrų rusų sprendimas, tame neveiklume neįvyko jokių ekscesų ir niekam nepakenkė. Pulkininkai nubausti taip pat, kaip ir generolas. Vertėtų kiekvienam lietuviui geriau susipažinti kokia yra rusų tauta, kad geriau suprastume jų įstatymus, kuriais mes vadovavomės karo lauko teismuose ir kitose srityse, kur nebuvo dar išleisti mūsų įstatymai. Pasiskaitykite Broniaus Zumerio straipsnį politikos žurnale LAISVĖ, š. m. rugsėjo mėn. nr. 79 (116). Tas straipsnis visiškai teisingas, jis turėtų būti perduotas radijo bangomis ir į Lietuvą. Jis vadinasi Rusiško charakterio brūkšniai. Jis turėtų būti atspausdintas visose lietuviškuose laikraščiuose ir žurnaluose, lietuviškosios išeivijos.

Visi trys teismo nubaustieji kalėjo apie dvejatą metų. Kaskaltas, kad sukilėliai buvo žiauriai nubausti?

Esu pastebėjęs, kad kai kurie buvę sukilimo dalyviai, kaltina prezidentą ir gen. Raštikį. Be abejo prezidentas yra kaltas, bet prie ko gen. Raštikis? Tuo metu, kai vyko sukilimas, gen. št. plk. ltn. (ne majoras, nes jis pakeltas 1934 m. balandžio mėn.) Raštikis buvo III divizijos štabo viršininku. Po sukilimo jis buvo paskirtas Gen. štabo valdybos viršininku vietoje gen. Gerulaičio.

Karo lauko teismas sudarytas tada kai buvo kariuomenės vyriausio štabo viršininku gen. ltn. Jackus, o krašto apsaugos ministru buvo buv. Kariuomenės teismo pirmininkas gen. ltn. Petras Šniukšta. Taigi gen. št. plk. ltn. Raštikis nieko bendro neturėjo su sukilėlių bylomis.

Teismo sprendimas padarytas prie gen. Jackaus ir gen. Šniukštos ir tada atimti karininkams laipsniai ir pažeminti į kareivių žemiausią laipsnį. Jeigu generolai Šniukšta ir Jackus būtų žiūrėję Lietuvos valstybininkų akimis, tai sukilimo dalyviai būtų visi palikti kariuomenėje, nei vienas neatimtas laipsnis ir nebaudžiant kalėjimui. Be abejo, gen. Kubiliūnas būtų pakeistas kitu, o jam būtų buvę surastos pareigos kur nors kariuomenėje, kaip panašiai div. gen. Raštikiui, sugrąžintam iš atsargos. Bet... gen. Jackus šioje byloje buvo labai agresyvus ir, ne rėdamas gerai įsitvirtinti "prezidento akyse", sukilėlius girdė šaukšte. Pavyzdžiui, apie gen. Kubiliūną, kol nežinojo kad jis dalyvauja sukilime, kalbėjo labai gražiai, net mane "internavo" tik po poros valandų atėjęs mane paleisti iš kariūnų daboklės, jau gen. Kubiliūną niekino, nes žinojo, kad jis dalyvauja sukilime ir jau siekė vyr. štabo viršininko vietos. Jis sakė: – Kas gi buvo Kubiliūnas? Šlamštas, latvių tankų kuopos vadas.

Jeigu žiūrėti ir gen. Jackų kaip karininką, tai reikia pripažinti, jog jis turėjo gerų ypatybių: buvo tvarkingas, geras organizatorius ir geras administratorius. Taip pat buvo gerai pasiruošęs karo mokslui, buvo sumanus, greit darydavo karo veiksmuose sprendimus ir nedelsdamas juos vykdė. Bet... gyvenime greit keisdavo savo nuomonę, nepastovus ir... didelis karjeristas, tarnybiniame sąlytyje truko takto.

Gen. Šniukšta buvo įstatymų raidės žmogus. Jis nepažvelgė į sukilimo tragediją kaip valstybininkas su visais lietuvių dvasiniais reiškiniais, bet kaip įstatymų žmogus, jis tramdė gen. Jackų ir vykdė įstatymus caro duotus

Rusų ir vokiečių okupacija.

Pirmosios rusų okupacijos metu

A. J. AUDRONIS-KRASNICKAS

gen. Kubiliūnas buvo pasodintas į kalėjimą. Iš jo, kilus karui rusų suvokiečiais, jis, su visais kalininiais, išbėgo iš Kauno kalėjimo. Vokiečiams okupavus Lietuvą ir išvaikius laikinąją vyriausybę, gen. Kubiliūnas buvo paskirtas į vokiečių suformuotą okupuotos Lietuvos administraciją – aukščiausią postą – Pirmuoju tarėju. Tai buvo sunkios ir labai pavojingos pareigos, nes visą laiką reikėjo veikti taip, kad patsai nepakliūtum į vokiečių geštapo malimo mašiną, derindamas veiklą, kad avis būtų sveika ir vilkas sotus. Puolimai iš visų pusių.

Vokiečiams pralaimėjus karą ir traukiantis į Vokietiją, pasitraukė ir gen. Kubiliūnas su žmona ir dukra Irene. Sūnus buvo žuvęs kaip karys Jugo slavijoje. Gen. Kubiliūnas buvo vedęs plk. Liormano seserį iš Sūduvos lygumų.

Karui pasibaigus Kubiliūnų šeima apsigyveno anglų zonoje. 1945 metais rudenį, netoli priešpiečių, prie Kubiliūnų gyvenamo namo atvažiavo ir su stogo automobilis. Iš jo išlipo trys vyrai: du vokiečių policijos uniformose, o vienas anglų kariuomenės uniformoje. Jie pareikalavo gen. Kubiliūną važiuoti su jais į Liubeką, kur generolas turėdavo duoti parodymus, labai svarbioje byloje. Generolas pagalvojo kad iš ten jau negrįšias, todėl paprašė žmoną į lagaminėlį idėti jam baltinių ir kojinių. Atvykusieji užtikrino, kad jis tučtuojau iš ten grįšias ir baltinių nereikia imti. Generolas lietuviškai pasakęs žmonai: Žinau tą "greitumą", ir prašė baltinius idėti. Atsisveikinęs žmoną generolas su jais išvažiavo...

Komunistų pavergtoje Lietuvoje 1976 m. išleistoje knygoje Išdavystės keliu, parašytoje KGB, pasirašęs koks J. Jakaitis, spėjama, kad jos parašyme dalyvavo grįžęs į Lietuvą šnipas Alseika ir pagautasis per švediją vykęs ir pavergtą Lietuvą, VLIKo siųstas, Jonas Deksnys, dabar jau KGB agentas. Tos knygos 170 psl. taip rašoma:

– Truputį nukrypdamas nuo chronologiško pasakojimo, noriu pasakyti ką būtent Tarybų Lietuvos patriotai priverstę P. Kubiliūną grįžti, kur jis įvykdė sunkius nusikaltimus savo tautai ir turėjo atsakyti už savo darbus. Tarybiniam saugumo organams jis davė plačius paaiškinimus. Rašė jis sklandžiai rusų kalba; karinį išsilavinimą jis buvo gavęs carinėse karo mokyklose...

Iš minėto KGB pasakymo aišku, kad Kubiliūnas buvo pagrobtas ir nugabentas į pavergtą Lietuvą, o iš jos į Rusiją, kur jis turėjo išgautuosius prievarta "parodymus", rašyti rusų kalba dėl to, kad kvotė rusai. Gen. Kubiliūnas Rusijoje baigė tik vieną karo mokyklą ir ta buvo pavergtoje mūsų sostinėje Vilniuje.

Toliau tepte pat knygoje ir tame pat puslapyje, rašo:

– Tas pat laukė ir generolo P. Plechavičiaus, tačiau jis, likus dviem dienoms iki numatytos operacijos, netikėtai išvyko iš Kopenburgo rajono...

Gen. Kubiliūnas, visokiomis priemonėmis priverstas, "davė parodymus", kokius jie reikalavo. Paskui buvo nužudytas.

Taip baigė savo sunkų gyvenimo kryptį, jėga išgabentas ir atskirtas nuo šeimos, generolas Kubiliūnas, gabus, aukštąjį karo mokslą baigęs karys, kuris 5 metus vadovavo laisvos Lietuvos kariuomenei. Tai buvo tylus, ramus, ne veržlaus būdo ir niekam negeidęs blogo. Kalbėdavo tik tada, kai jau būtinai reikalinga. Jo artimas bendradarbis, kurį jis pasikvietė, kaip Kariuomenės inspektorių į Kariuomenės štabą, plk. Oskaras Urbonas, pats būdamas labai veržlus, atkaklus ir ambicingas, spėjama, pyko dėl to, jog tikrai nusipelnusiam ir turinčiam sukaupti reikalingą stažą generolo laipsniui nebuvo pakeltas į jį. Jis net per spaudą atsiliepė apie generolą, kad jis nerūpintis ir silpnos valios (Prieš pora metų).

Man atrodo, kad plk. Urbonui nereikėjo pykti, dėl jo nepakėlimo į generolo laipsnį, nes jis pats buvo kaltas, kad jo vienturtis sūnus lankė Kauno vokie-

Philadelphijoje, š. m. lapkričio mėn. 16 d., Lietuvos kariuomenės atkūrimo sukakties minėjime buvo pagerbtas Nepriklausomybės kovų savanoris kūrėjas, Vyčio kryžiaus kavalierius, karo invalidas ir Kauno Karo muziejaus vakarinių apeigų vadovas – Bronius Tvarkūnas. Šalia jo vietos Ramovėnų pirmininkas Jonas Stelmokas ir gėles įteikusi Marija Raugienė.

čių gimnaziją. Dėl to daugelis karininkų labai piktnosio, o ypač, kad tas sūnus kariuomenės poligone, užsidėjęs vokiečių gimnazijos kepurę, jodinėdavo ant kariškų arklių. Ar tikrai taip buvo, aš nemačiau, bet apie tai nevieną kartą iš daugelio karininkų girdėjau. Plk. Urbonas buvo skaitomas variau, nors okupacijos įrodė, kad jis buvo geras lietuvis. Jis nerepatriavo, bet buvo pabėgęs į Vokietiją ir grįžęs puikiai atstovavo lietuvių pas vokiečius būdamas Lietuvos rinktinės štabo viršininku (Gen. Plechavičiaus).

Pabaigos vietoje.

Generolas Kubiliūnas mylėjo Lietuvą, jos kariuomenę ir visus lietuvius. Jo darbai tepaskatina mus pagalvoti apie pavergtos Lietuvos ateitį ir troškimą išsivaduoti. Lietuviai kantrūs, ramaus būdo, be didelio veržlumo ir agresyvumo yra apsupti slavų. Iš vieno šono agresyvių jų rusų, kurie nors savo viduje turi šimtus kilometrų nesutvarkytų ir neišnaudojamų žemės plotų, bet skverbiasi į svetimus kraštus, atimdami laisvę ir naikindami gyventojus. Iš kitos pusės lenkai, kaip ir rusai godūs ir veržlūs. Gudai (surusėję lietuvių) kol kas dar nevisai pabudę, bet jų norai labai agresyviūs.

Pavergta Lietuva atsargi ir neramiškai laukia ateinant patogaus momento, kai satelitinės Rusijos valstybės pradės bruzdėti, sukils ir pavergtoji Lietuva. O kas jai padės? Kas jai rūpinsis?

Prie Tautos Fondo yra jau įsteigtas tai pagalbai, pirkimui ir pristatymui sukilimui reikmenų Defence Fondas. Aš jau įnešiau į tą fondą savo duoklę \$ 1,000.00. Paskubėkite su savo įnašu ir jūs, savanoriai kūrėjai, būvę laisvosios Lietuvos kariai, šauliai, būrūtietės ir visi lietuviai! Kiek kas galite, rašykite čekį, palikimo dokumentą ar testamentą šiuo adresu: Lithuanian National Foundation, Inc. to Defence Found, P. O. Box 21073, Woodhaven, N. Y. 11421.

Įnašas, kurį jūs parašysite, atleidišiamas nuo mokesčių. Žydai JAV tokius Defence fondus turi net kelis.

1-mo Parubežinio Pulko karininkai, kurių tarpe yra ir mjr. Jonas BAGDANAVIČIUS, Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio garbės narys.

Paminėta...

(Atkelta iš 6 psl.)

kvinė. Lenkijos pretenzijos į Lietuvos žemes yra susilpnėjusios, Vokietijos veržimasis į rytus palūžęs. Didžiausia grėsmė Lietuvai yra senasis Rusijos siekimas padaryti Baltijos jūros rytinį pakraštį integraline Rusijos dalimi, visomis priemonėmis mažinti lietuvių ir didinti rusų gyventojų skaičių. Tačiau ir tokių grėsmė neturime prarasti vilties. Rytų-Vakarų įtampoje nėra dar pasiekta tokios pusiausvyros ir labai abejotina ar ji kada bus.

Mes gerai žinome nesikeičiančią gyvenimo tiesą, jog žemėje nėra nieko amžino. Sovietų savivaiavimas ir jų ginkluotos avantiūros amžinai nesitęs. Rusiška meška kada nors užlips ant minos. Tokiu momentu, staiga ir netikėtai gali nušvisti pavergtiesiems išsilaisvinimas.

Pasauliniai įvykiai šiais laikais vėl tosi nenumatoma greičiu, tad ir Lietuvos išlaisvinimo kita 40 metų laukti nereikės... Tikrai išlaikykime savo lietuviškus papročius, mūsų gražią kalbą, mūsų dainas, mūsų maldą, mūsų patriotizmą. Šios šventės proga atsinaujinkime kovos dvasioje ir darbais įrodykime, kad laisvės kovos dvasia mūsųose negęsta, bet dar karštesniu užsidegimu liepsnoja Tėvynei Lietuvai!

Po paskaitos sekė meninė programa, kurią atliko Londono, Rodnei ir Delhi jaunimas, vadovaujamas Miro ir Danos Chainauskų iš Londono, Ont. pašokdamas net septynius šokius. Pertraukus metu Jonas Lukšys paskaitė eilėraštį, o Stepas Jakubičkas ištraukė iš Sibire esančių lietuvių poezijos. Paskaitininkas ir tautinių šokių viena tas publikos buvo šiltai priimti ilgais plojimais. Po meninės dalies sekė šokiai, veikė bufetas, buvo kava ir užkandžiai.

Sekančią dieną, lapkričio 23, šauliai su vėliavomis dalyvavo pamaldose, kurias atliko kun. klebonas Laurynas Kemešis, o pamokslą šventės progai pasakė kun. dr. Jonas Gutauskas. Po pamaldų parapijos salėje prie kavos žmonės dalyvos į šventės išpuošais.

Pasaulyje vienas iš tūkstančio žmonių kalba lietuviškai...

Ar tu vienas iš jų?

In nieku kitu tauta neapreiš savo
širdies, sielos ir dvasios taip,
kaip savo kalba.
VVDŪNAS

LAUNIMAS

A. Rimas padeda Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio vainiką prie Lietuvos laisvės kovų paminklo, minint Lietuvos Kariuomenės šventę lapkričio 23 d. Jaujimo centre, jam asistuoja (iš kairės) Natalija ir Diana Mackevičiūtės.
C. Genučio nuotrauka

Kristina ir Viktoras Nakas, 8 d. sukūrė lietuvišką šeimą.

Viktoras Nakas yra gimęs ir augęs Detroite. Vidurinį mokslą baigė St. Schlastica katalikų mokykloje. Ketverių metus lankė University of Michigan, 1976 m. įgijo bakalaurą laipsnius iš politinių mokslų ir istorijos su labai gerais pažymiais. Nuo 1977 m. rubais istorijos studijas tęsė George Washington universitete, Washington, D. C. ir šiais metais spalio mėn. išlaikė paskutinį egzaminą. Dabar ruošia daktarą iš rusų istorijos. V. Nakas yra veiklus, gyvai reiškiasi įvairiose organizacijose. Buvo moksleivių ateitininkų s-gos c. v. pirmininkas, PLJS vicepirm. politiniams reikalams. Vienas iš pagrindinių 1977 m. rudens Pabaltijų jaunimo demonstracijų Washington organizatorius. Gavė pirmąją Eugenijaus Kriaučiūno premiją, skirtą iškiliausiam tų metų lietuvių jaunuoliui. Bendradarbiauja lietuvių spaudoje.

Kristina Pareiškytė-Nakienė gimusi Anglijoje ir su tėvais atvyko 1957 m. į Kanadą ir apsigyveno Hamiltone. Baigė katalikų mergaičių gimnaziją

H. Gaidis, baltimoretis, 3-čios kartos lietuvis, sutelkęs per šimtą Lietuvos kariuomenės liečiančių eksponatų. Š. m. lapkričio 16 d., Lietuvos kariuomenės sukakties minėjime su savo paroda labai praturtino visiems lietuviams taip brangią dieną tąja paroda ir savo sentimentaliu Lietuvai žodžiu.

A. Bagdonavičiūtės nuotrauka

ir Mc Master universitetą. Toronto U-te įsigijo magistrą iš rusų kalbos literatūros ir tame pačiame universitete ruošia daktarą. Ilgą laiką mokytojavo Hamiltono ir Toronto liuanistinėse mokyklose. Priklauso Hamiltono lietuvių mergaičių chorui "Aidui". Buvusi PLJS valdybos narė. Bendradarbiauja lietuvių spaudoje.

Kristina ir Viktorui Nakams linkime laimingo gyvenimo.

A. Sukauskas

MIELAS JAUNIME,
SKAITYK IR PLATINK
LAISVĄ LIETUVĄ

ALMA MATER Nr. 4

PL Jaunimo IV-jam Kongresui pasibaigus.

Audrius VIENTAUTAS

Mes labai izoliuoti nuo Vakarų pasaulio. Jeigu kas ir turi galimybę nuvykti, tai daugiausia tie, kurie pasiruošę pasitarnauti okupacinei valdžiai. Labai mums džiugu, kad ir svetur gyvenę lietuviai jaunimas darosi įžvalgesnis, sąmoningesnis ir rečiau pakimba ant sovietinės propagandos mekerės. Čia turime galvoje tą "Jaunimė grupę", kuri Vokietijoje švaistėsi tuo metu, kai vyko kongresas. Jaudinomės kad gali atsirasti kongreso dalyvių tarpe nesuvokiančių tokių "atstovų" iš Lietuvos tikrųjų kėslų. Bet, ačiū Dievui, to neįvyko: grupė, kurioje buvo ir universiteto komjaunimo vadukas Ramonas, savo užduoties neatliko. Tai ryškiai liudija straipsnis vilniškėje "Tiesoje", vėliau perspausdintas "Gimtajame krašte" (1979. IX. 20 d. nr. 38) - "Kas užsakė muziką", kur stengiamasi visokiais propagandiniais triukais sumenkinti didžiulę kongreso reikšmę.

Įžvalgumas, sąmoningumas, turint galvoje tokį išdresiruotą priešą, kokias yra sovietinė propaganda, - pirmas ir svarbiausias dalykas. Žinoma ir atsargumas!

Bet vis dėlto bendrauti ir derinti visų pastangas reikia. Bėlika pasikliauti greita orientacija, išradingumu, gilia nuovoka, protingu atsargumu. Bet kartais reikia ir rizikuoti. Bet ta rizika turi būti pakankamai apgalvota.

Jaunimas, kur jis begyventų - Lietuvoje ar svetur, yra tas pats - Lietuvos jaunimas! Tad ir atsakomybė be išimties turi jausti visi!

Neturime būti vien šalti stebėtojai. Jūsų rūpesčiai - mūsų rūpesčiai. Mūsų bėda ir vargai turi jaudinti visus, nes visi mes tegalime turėti tik vieną tikrąją Tėvynę - Lietuvą. Klysta tie, kurie galvoja, kad svetimas kraštas gali pilnai pakeisti tėvų žemę. Ir jūs ir mes gyvename nenormaliomis sąlygomis: vieni pavergti, persekiojami, kiti negalintieji įleisti šaknų į tėvų žemę ir pilnai išsiskleisti. Jei nori būti laisvi, nebendrauti su okupantais. Visų nelaimė viena - pavergta Tėvynė! Tad ir tikslas vienas - daryti viską, kad vieni atgautų laisvę, žmogaus teises, kiti - kad galėtų grįžti

Kr. Donelaičio mokyklų suruoštos madų parodos dalis modeliuotojų: Marytė Bernotavičienė, Regina Krutulytė, Viktorija Kučaitė, Violeta Kušeliauskaitė, Nijolė Vengrienė, Lisa Kosmonaitė, Laima Gerulytė - Puzzo.
J. Tamulaičio nuotrauka

ti į laisvą Tėvynę. Iš čia ir išplaukia bendri tikslai ir bendros kovos reikalingumas. Visi turime parodyti darbais, kad mes esame verti laisvės laisvoje Lietuvoje! Nebijokime sunkumų, neapsiribokime asmeniniais interesais!

Norėčiau užbaigti raginimą visam Lietuvos jaunimui mūsų tautos poeto B. Brazdžionio (Vytės Nemunėlio) žodžiais:

Pažiūrėk į dangų -
Žiba žvaigždės šviesios,
Pažiūrėk į žemę -
Tavo takas tiesias.

Žvaigždės - mūsų mintys,
Mūsų žingsniai - gėlės,
Eik per žemę, širdi
Į žvaigždes pakėlęs.

Rita Markelytė-Dagienė atlieka progromą LB Brighton Parko apylinkės suruoštam bankete.

P. Maletos nuotrauka

KR. DONELAIČIO MOKYKLŲ MADŲ PARODOJE

Įsivaizduokite rudens sekmadienio popietę jaukioje kavinėje: gera muzika, kristalo sietynai, o prie skoningai padengtų kava su pyragaičiais staliukų, gyvai šnekučiuojasi elegantiška publika. Tamsiuose kostiumuose, su raudonais gvazdikais atlapuose, mandagiai patarnauja atydūs vyriškiai. Nuo sidabro padėklų galima pasirinkti įvairiam skoniui bei ūpui tinkantį baltą ar raudoną vyną.

Tuo pat metu antroji Kr. Donelaičio liuanistinių mokyklų madų paroda, daugelio žmonių įtempto darbo ir ilgo pasiruošimo rezultatas. Toji kavinė tai Tautiniai namai, o jauki popietė, skirta maloniai pabendrauti ir paremti taip kilnų tikslą - lietuviškąją švietimą - spalio 26-ji diena.

Per pustrėčios valandos daug gražių modelių ir rūbų praslinko, pravin glavo, netgi čiuožė pračiuožė (su raktukų pačiūžomis) parketo grindimis ir minkštais raudonais kilimais. Kiekvieną modeliuojamą rūbą poetiškai apibūdino ir pristatė parodos komentatorė Regina Kučienė, o specialiai pritaikytą ir parengtą muziką palydėjo Marius Bernotavičius. Parodos žaismingas, gyvas ritmas gerai atitiko jaunatviškam modeliuotojų tipui, nors kai kuriems "rimtiesiems" rūbams, ypač eilutėms modeliuoti, gal būtų pavairinimui tikusi ir klasikinio tipo muzika.

Iš p. Kosmanų "Lee" vardo parduotuvės (Evergreen Plazoje) modeliuojamų rūbų susidarė vaizdas, kad šiais metais gana populiarūs įvairiai klostyti sijonėliai, ilgesnių, palaidų švarkelių iškelti pečiai, apačioje siauros ilgos kelnės ir įvairūs, dažnai užtrauktukais papuošti kombinzonai. Dieninės suknelės buvo elegantiškos, labai moteriško sukirpimo. Ypač madinga violetinė, pilka, "magenta", dramblio kaulo ir šašininė žalia spalva, bei

įvairūs dviejų labai skirtingų spalvų deriniai. Daug buvo rodoma vilnos krepo ir aksomo. Pasigrožėjimą kėlė patrauklios plonos vilnos elutės ypač dailiai ir išbaigčiai atrodančios su pri taikytomis trumpu vualiu, plunksna ar žibučiais papuoštomis skrybėlaitėmis. Vakarinių suknelių ilgis labai įvairus gana daug su nelygdomis, karpytomis padalkomis. Medžiagos labai lengvos, beveik permatomos.

Visai parodai orumo pridavė N. Buršteinio nepaprastai turtingas, naujas kailinių apsiaustų ir švarkų rinkinys. Vieną apsiaustą pamodeliavo ir pats jų kurėjas.

Vaikų rūbeliai iš Gene's Kiddies parduotuvės (Brighton Parke) daugumoje buvo šventadieniški, vienas gražesnis už kitą. Tą patį būtų galima pasakyti ir apie jaunuosius modeliuotojus, kurie savo pareigą atliko pasigėrėtinai. Nuotakai sukurti labai tiko jų nešamas didžiulis kimštas meškinas, sviedinys, lėktuvas, nors daugiausia dėmesio susilaukė gyvas "žaisliukas" - pūdeliukas Kudlė.

Pertraukos metu veikė turtinga loterija, kuriai pirmą laimingą bilietą ištraukti buvo pakviestas mokyklų direktorius Julius Širka. Dailų N. Buršteinio padovanotą kailio išdirbinį laimėjo Vida Šilienė.

Suaugusiųjų rūbus modeliavo: Marytė Bernotavičienė, Laima Gerulytė - Puzzo, Lisa Kosmanaitė, Regina Krutulytė, Viktorija Kučaitė, Violeta Kušeliauskaitė, Nijolė Macėnienė, Regina Maleckaitė, Gražina Rimkūnienė, Jaddė Šliažienė, Nijolė Vengrienė, Albertas Valavičius, Marijus Bernotavičius.

Vaikų rūbelius modeliavo: Gita Gilvydytė, Vita Pūdykaitė, Iona Radzevičiūtė, Gailė Sabaliauskaitė, Jolanta Salytė, Elenutė Tījūnelytė, Lina Viržintaitė, Lydia Viržintaitė, Linas Ben doraitis, Dalius Gilvydis, Marijus Po-

likaitis, Viktoras Sabaliauskas.

Muziką paruošė ir modeliavimą koordinavo Marytė Bernotavičienė. Stalams gėles dovanojo Vince's Flowers. Šią visapusiškai pasisekusią madų parodą, kurios eigą sklandžiai tvarkė ir pravedė Raminta Marchertienė, parėgimų vadovė ir Alė Steponavičienė - pirmininkė, suruošė veiklus ir energingas Kr. Donelaičio mokyklų tėvų komitetas.

Ritonė Rudaitienė

Modeliavimo parodoje rodoma kaip tvarkingai turi būti tautinis drabužis.

KULTŪRINIS PUSLAPIS

AIŠKĖJA ERDVIŲ PASLAPTYS

Marijus BLYNAS

MERKURIJUS

Paskutiniųjų dešimtmečių laikotarpyje astronominiai tyrimai beveik pagrindiniai pakeitė mūsų žinojimą apie erdvę, visatą ir ypač apie Saulės sistemos planetas.

Pirmą kartą Žmonijos istorijoje žmogus pasiekė Mėnulį (1969 m. Apollo 11) ir pirmą kartą žmonija gavo pamatyti tikrus, iš palyginant arti nutrauktus, kitų planetų vaizdus: Mėnulio, Merkurijaus, Veneros, Marso, Jupiterio, Saturno. Tai, kur iki šio lei buvo remtasi spėjimais, liko dažnai paneigta stebėtina geras erdvėlaivių aparatų perduodamais vaizdais, nekalbant jau apie visus kitus įvykdytus tyrimus: cheminius, magnetinius ir kt.

Čia bus suglaustai paliesti kai kurie svarbesni ir skaitytojui įdomesni naujieji atradimai bei paaiškėjimai.

Žemė virš Mėnulio. "Apollo 11" astronautų nuotrauka.

MĖNULIS

Atstumas nuo Žemės - 384,400 km skersmuo - 3,476 km. Iki šiol buvo ne kartą spėjama, daliniai ir teisingai, kad Mėnulį dengia dulkių klosas. Vieni manė, kad tik plonas sluoksnis (vienas-du inčai), kiti, kad net iki kelių metrų (jardų) gylio. Astronautams 1969 m. nusileidus Mėnulio paviršiuje, paaiškėjo, kad tikrai ten yra dulkių sluoksnio, tik gana plono. Panašus dulkių klosas buvo visose Apollo erdvėlaivų (tiksliau sakant jo nusileidimo kapsulės) nusileidimo vietose. Tuo būdu atpuola nemalonūs spėjimai ir bauginimai apie galimą astronautų paskendimą Mėnulio dulkių masėje. Iki to laiko, t.y. iki 1969 m., visi manė ir įsivaizdavo, kad Mėnulio kalnai yra stačių, aštrių briaunų. Taip net ir astronomijos vadovėliuose ir knygose piešdavo.

Astronautų pasivaikščiėjimai Mėnulyje parodė, kad ten kalvos yra gana apvalios, be aštresnių, kampotų formų. Gaila, kad Mėnulio tyrinėjimai buvo sustabdyti ir tuo buvo palikta neišaiškintų visa eilė klausimų.

Deja, nei karto nenusileista prie tikrai aukštų Alpių ir Apeninų kalnų virtinių. (Apollo 15 buvo nusileidęs Apeninų kalnų pradžioje, Hadley kalno papėdėje, turinčio apie 5 km. aukščio (15,000 pėdų). Vienok Apeninų kalnai tęsiasi per apie 960 km. ir jų aukščiausia viršūnė yra Huygens kalnas - 6 km. aukštumo (apie 20,000 pėdų). Ten, prie Apeninų kalnyno prieina Lietaus Jūra (Mare Imbrium). Stebint per teleskopą, jie duoda labai aštrius, lauzytus šešėlius. Yra galima, kad tie kalnai tikrai turi aštresnės formos viršūnes(?). Nors irgi prileistina, kad šešėliai Alpių bei Apeninų kalnuose mus klaidina... ir kad tie kalnai irgi yra apvaliesnių formų... (?) Tas kada nors bus galutinai išaiškinta, kai ten vėl nusileis žmogus, ar... robotas.

Uolų tyrimai nustatė, kad Mėnulio amžius yra apie 4,6 milijonus metų, toks pat, kaip ir Žemės. Tiksliai Mėnulis atrodo neturi daug geležies ir todėl jo "tankumas" tesudaro vos 60%, palyginus su Žeme.

Temperatūra Mėnulyje svyruoja tarp 134°C iki -170°C. Mėnulyje palikti instrumentai nustatė, jog ten paviršius turi drebjimus, net apie 3000 per metus. Tas rodo, kad Mėnulis dar nėra visai "mirus" dangaus kūnas. Taigi, kartais kai kuriuose krateriuose matosi rūkas, greičiausiai ugnikalnių dalinės veiklos reiškinys.

VENERA

Atstumas nuo Saulės - 108.200.000 km. Venera (Venus) iki paskutinių laikų buvo pilna paslapčių, nes jos paviršius dengia karšta atmosfera bei debesys. Todėl iki pat mūsų laikų apie ją mažai kas buvo žinoma. Net planetos sukimosi greitis, nei laikas, nei tikroji atmosferos sudėtis nebuvo aiškūs. Vieni astronomai manė, kad Venera yra išsiai padengta vandeniu - vandenynu, kiti joje tikėjosi rasti primityves džiunglių pobūdžio pelkes dar kiti spėjo, jog planetos paviršius padengtas alyvos jūromis... Arčiausiai tiesos buvo tie, kurie tvirtino, kad planetos paviršius - tai karšta dykuma.

Paskiausiai tyrinėjimai 1978 m. (Pioneer) nustatė, kad Veneros paviršiaus temperatūra siekia 460°C. Atmosferinis slėgimas irgi labai didelis. Nežiūrint tirštos debesų dangos Veneros paviršiuje apšvietimas yra lygus Žemės balkšvos dienos šviesai nes Saulė yra daug arčiau ir jos spinduliavimas stipresnis.

Radaro (Pioneer) matavimai nustatė, kad planetos lygumose stūksa milžiniški plokštakalniai, prilįgstą Žemės žemynams.

Mėnulio kalnai. (Apollo 17) NASA nuotrauka.

Netoli Veneros ašigalio iškyla "Ištar Terra" (Ishtar) - plokštakalnis, kurio apimtis prilįgsta J. A. V. dydžiui. Ištar plokštumoje stiepiasi trys aukšti kalnai - viršūnės: Akna, Freyje ir Maxwell. Maxwell Mons (kalnas) yra aukstesnis už Everestą Himalajuose. Jis iškylęs apie vienuolika km. virš Veneros normalaus paviršiaus.

Kitas Veneros plokštakalnis pavadinamas Afrodite (Aphrodite) Terra - yra maždaug Pietų Amerikos kontinento dydžio. Jis yra pats didžiausias planetoje ir tęsiasi išilgai ekvatoriaus beveik per visą trečdalį planetos.

Alfa (Alpha) Regio sritis, netoli pla-

netos pietų ašigalio yra keista: ten kalvos eina kaip raukšlės išilgai viena po kitos. Jų ilgis - po kelis šimtus kilometrų.

Beta Regio - Veneros pusiauju tęsiasi apie 2,100 km. Tai kalnų virtinė, kurių aukštis siekia iki 4 km. Ten gali būti ir veikiančių ugnikalnių.

Vienas planetos slėnis - "Venus Rift" yra gilus, iki 6 ar 7 km. įdubimas. Amerikos "Grand Canyon" prieš tą nublanksta.

Šiuo metu radaro pagalba yra galutinai nustatytas Veneros apsukimo apie savo ašį laikas - 243 Žemės dienos.

Kas įdomiausia - Venera sukasi priešingai nei kitos planetos: Saulė ten teka vakaruose ir leidžiasi rytuose. Kas 117 dienų matytume saulėleidį, kaip per rūkas, saulei atrodant dideli ir paplokščiai. Veneros atmosfera - anglies dvideginis (carbon monoxide). Yra ir nitrogeno apie 3% (Žemėje 78%). Degonies kaip ir nėra. Atmosferinis slėgimas 90 kartų aukštesnis kaip ant Žemės.

Veneros paviršiuje be perstojo dar gų skrodžia žaibai ir aidi griaustinis Viskas skęsta keistoje rausvoje švie-

VALIO JAUNYSTEI!

SMAGIAI SKAMBANTI NAUJA PLOKŠTELĖ.
Algirdas Gustaitis

Toli, toli nuo Lietuvos, Amerikos pakraštiniuose Kalifornijos valstijoje gyvenantieji lietuviai, lietuvaitės įdėnai, išleido naują lietuvišką dainų plokštelę, užvardinę: VALIO JAUNYSTEI. Los Angeles LB Jaunimo Ansamblio "Spindulys" choras.

Plokštelę pakartotinai išklausi. Malonu girdėti jaunųjų balsus parinktai gražioje lietuvių dainose. Puiki daina bet kuriomis progomis.

Spalvotame plokštelės viršelyje matome skaitlingą "Spindulį". Nagi, tikrą gražuolių mergaičių rinktinę smagiai, patraukliai šypsosi! Neprasčiau atrodė ir jaunieji vaikiniai. Visi tautiniais rūbais.

Nugarėlėje "Spindulio" vadovų nuotrauka su išvardintais vadovais: kompozitorė Giedra Gudauskienė, vadovė Ona Razutienė, kompozitorius Bronius Budriūnas, pianistė Raimonda Apeikytė, pianistė Ona Barauskienė, solistas Antanas Pavasaris, Vida Polikaitytė - padėjėja, Antanas Polikaitis - choro talkininkas, Danguolė Razutytė - Varnienė - tautinių šokių vadovė, Vytautas Bandžiulis - padėjėjas Rimas Polikaitis - akordeonistas.

Nuotraukos, viršelis, įrašai ir technologinis paruošimas Pauliaus Jasiūkonio.

Trumpoje apžvalgoje skaitome, "Spindulys" išaugo iš šv. Kazimiero parapijos lietuviškos mokyklos Los Angeles, Calif., įkurtos 1949 m. klebono kun. Jono Kučingio. Nuo pat pradžios iki dabar ansambliui vadovauja Ona Razutienė. Be minėtų, vienetai yra talkininkavę muzikai: A. Skridulis, J. Ažuolaitis, J. Bertulis, A. Narbutas. Šiuo metu turi virš 80 dalyvių. Su lietuviškomis dainomis, šokiais daugelį kartų pasirodė ne tik Los Angeles, bet ir San Francisco, Phoenix'e, San Diego ir kt. 1977 m. koncertavo Europoje: Vakarų Vokietijoje, Italijoje, Šveicarijoje, Vatikane, Anglijoje. Plokštelės įdainavimui ruošėsi apie dvejus metus. Tenorams talkina Br. Selikas. Smuikinininkas Raimundas Mickus, fleitistė Kristina Mickutė. Tuo "Spindulys" atžymi savo veiklos 30 metų.

Plokštelės nugarėlėje išvardinti visi "Spindulio" choro dalyviai ir stambesni rėmėjai. Pirmoje plokštelės pusėje įdainuota:

Ei, jaunystei! - Br. Budriūno, Tykus buvo vakarėlis - liaudies daina, harm. J. Strolis, Kur tas šaltinėlis - liaudies daina, harm. J. Gaubos, Kurteliai sulojo - liaudies daina, harm. B. Jonušo, Karvelėli mėlynasis - žodžiai V. Kudirkos, muzika Č. Sasnausko, Pasakyk mergelė - liaudies daina, harm. J. Žilėvičiaus, Tėvynės maršas - žodžiai N. Girginitės, muz. G. Gudauskienės, Kad aš jočiau - liaudies d., muz. S. Šimkaus,

Hamiltono lietuvių dramos teatro AUKURAS dalyviai su režisiere Elena Dauguvietyte-Kudabiene, lapkričio 30 d. suvaidino Birutės Pūkelėvičiūtės 3 veiksmų komediją Antroji Salomėja Painsiavose, kuris buvo geriausias šio V-to festivalio pastatymas. P. Malėtos nuotrauka

soje, nes planetos atmosfera labiau išsklaido šviesos (saulės) raudonąsias bangas.

(Bus daugiau)

Šiandien mūsų šventė - žodžiai V. Nemunėlio, muz. B. Budriūno, Valio! - sveikinimo dainelė, muz. B. Budriūno.

Antroje pusėje girdime: Sveikinimas jaunystei - žodžiai V. Kevalaitienės, muz. G. Gudauskienės, Ko liūdi, sesele - liaudies daina, muz. S. Šimkaus, Oi tu, Joneli - liaudies daina, Miškų gėlė - muz. V. Paulausko, Tylius vakars - liaudies daina, Pamylė jau vakar - muz. A. Pocius, Ten, kur žaidžia Nemunėlis - žodžiai V. Nemunėlio, muz. J. Bertulio, Gintarėliai - žodžiai P. Lemberio, muz. G. Gudauskienės, Plaukia sau laivelis - muz. S. Šimkaus, Per tamsią naktelę - liaudies daina, muz. S. Šimkaus, Joninės - iš operetės "Gilanda", muz. O. Metrikienės.

Maloni klausyti plokštelę įgrota stereo GS 80055-33 1/3 APM. Gaunama ir pas leidėjus, adresu 3737 Aloha Street, Los Angeles, CA, 90027, U.S.A. Kaina 8.95 dol. Išleido "Spindulys", Los Angeles, Calif.

Nuoširdžiai džiaugiamės tų puikių asmenų atsidavimu, meile lietuviškai dainai. Jie skambiai lietuviškai traukia taip toli nuo tėvynės Lietuvos, kurios daugelis jų nėra matę, tikrai girdėję.

V-tas TEATRO FESTIVALIS

Lapkričio 26 - 30 dienomis Jaunimo centro didžiojoje salėje įvyko V-to Teatro Festivalio repertuarai. Suvažiavo visos pajėgiausios scenos darbuotojų trupės net ir iš Kanados. Kaip iš anksčiau L. L. skelbtos festi-

"Vai vos" choro senas žemaitis Viktoras Kelmelis, apsirengęs kunigo drabužiais, įsivaizduoja savo laidotuves. Prie karsto (smuiko dėžutė) liūdi Antanas Kivenas, Vincas Olšauskas, Antanas Kivenas II, Regina Ruesch, Sofija Žutautaitė, Vilija Vakarytė, Laura Lauciūtė ir Rima Valiulytė "Okla-homa - žemaitijos" programoje, kuri įvyko šalių namuose, lapkričio 22 d., Brighton Parko lietuvių namų savininkų draugijos metiniam banketui. Chorui vadovauja muz. Faustas Strolia. P. Malėtos nuotrauka

ŽMONĖS, NUOTYKIAI IR FAKTAI

LIGONIŲ ODOŠ LUKAI
JAV Kongreso Atstovų Rūmų specialus komitetas savo lapkričio mėn. raporte konstatavo, jog prieš 15 metų įsteigta senyvo amžiaus žmonių sveikatos apdraudos programa - Medicare pensininkus apvylė. Vidutiniškai imani Medicare apmoka vos 40 % apdraustųjų gydymo sąskaitų.

Kiekvienais metais apie 2 milijonus dolerių nugriebia nuo Medicare ir Medicaid fondų įvairūs sukčiai. Suktybės įsivyravo visose Medicare ir Medicaid (neturtėlių sveikatos apsaugos draudimo) veikimo srityse. Vienas F. B.I. valdininkas komitetui pranešė, kad sukčiautojai visiškai neįsivylė baimės, jog gali būti sugauti ir nubausti.

To komiteto raporte išvardyta visa virtinė kyšininkavimo, neteisėtų sąskaitų rašymo ir kitokių sukčiavimo būdų. Sukčiavimais užsiima daugelis gydytojų, ligoninių, klinikų, laboratorijų, vaistinių ir senelių prieglaudų ("nursing homes"). Buvo sugautas vienas gydytojas, kuris per du metus išmėlė iš "Medicaid" įstaigos 2 milijonus dolerių už neva padarytus "abortus" moterims, kurių daugelis visai nebuvo nėščios.

JAV PREZIDENTŲ PENSIJOS
Prezidentų pensijų dydis pareina ne tik nuo jų prezidentavimo laikotarpio ilgumo, bet ir nuo jų tarnybos Kongrese ir įvairiuose federaliniuose postuose.

Iš esamųjų dviejų prezidentų pensininkų didžiausią pensiją - 100,000 dolerių per metus gauna Gerald Ford. Nors jis prezidentu išbuvo vos pusantros metų, nuo 1974 m. rugpjūčio 9 d. (kai prez. Nixonas turėjo apieisti Baltuosius Rūmus) iki 1976 m. sausio 20 d., kai prezidento pareigas perėmė Jimmy Carter, bet G. Ford daugelį metų yra išbuvo Kongrese, Atstovų rūmų nariu.

Richard Nixon, išbuvo prezidento poste 6 1/2 metų - nuo 1968 iki 1974 m. rugpjūčio 9 d. ir ketetą metų Kongrese, gauna 89 tūkstančius per metus.

Naujas pensininkas Jimmy Carter, kuris ateinančių metų 20 d. perduos prezidento pareigas išrinktajam Ronald Reagan'ui, išbuvo prezidentu vieną 4 metų kadenciją ir 4 metus -

vieną kadenciją buvęs Georgia valstijos gubernatorium, negalutiniais apskaitinimais irgi gaus gražią metinę pensiją - 69,630 dolerių.

SUNKIAU ŽYDAMS PATEKTI Į JAV.

Sovietų žydai, keldami alasą, kad jie negauna vizų vykti į Izraelį, iš tikrųjų jie visai neketina ten vykti. Tie, kuriems pavyksta iš Sovietų Sąjungos emigruoti, atsidūrę Vienoje, pereina majam punkte, tuojau pradeda daryti pastangas išvykti į JAV. Šio krašto žydų organizacijos pasirūpina savo tautiečiams gauti JAV konsulate reikalingus dokumentus.

Dabar Izraelio agentūra pasirūpino kad atvyktų į Vieną Sovietų žydai neišsisklaidytų miesto viešbučiuose, bet sustotų tiksliai Raudonojo Kryžiaus centre, iš kur juos išgabena į Izraelį. Žydai labai nepatenkinti. O Sovietai džiaugiasi, kad žydų emigracija pradėjo mėsėti.

KĄ VEIKS AUKŠTIEJI CARTERIO VALDININKAI

Demokratams pralaimėjus rinkimus pasikeis ir Washingtono administracija. Demokratų vietas nuo sausio 20 d. užims respublikonų partijos žmonės. Jau dabar tūkstančiai centrinių federalinių įstaigų pareigūnų skubiai ieško tarnybų.

U.S. News žurnalas paskelbė ką ketina veikti patys aukštieji Carterio administracijos asmenys. Pats prezidentas, gaudamas gerą pensiją, rašysias savo atsiminimus. Jo spaudos sekretorius Jody Powell padėsias Carteriui tuos atsiminimus rašyti.

Viceprezidentas Walter Mandale - versis advokatūra ar mokytojaus (nežinia kur). Buv. krašto gynybos patarėjas Zbigniew Brzezinski profesoriaus Columbijos universitete. Kitas Carterio patarėjas vidaus reikalams Hamilton Jordan irgi profesoriaus Emory universitete.

Buvę departamentų sekretoriai (ministrų) keturi ketina verstis advokatūra, trys ketina ieškoti darbo pramonės bendrovėse, vienas rašysias knygą, kiti ieško bet kokio darbo. Buv. Sveikatos dep-to sekretorė, negrė sako bent metus atostogausianti, o Komercijos sekretorius Klutznik (žydų) užsiimsias labdaryste.

J. Vil.

A & L INSURANCE AGENCY

Telefonas: 523-8775

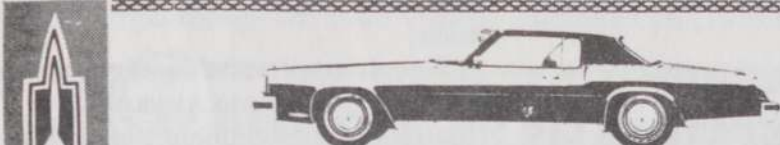
4645 South Ashland Avenue - Chicago, Illinois 60609

Real Estate - Mortgage Loans - Income Taxes

Turime gyvybės draudimus nerūkantiems pigesnėmis kainomis, ligoninių, neįtraukiamų pajamų, automobilių vairuotojams nuo 16 iki 80 metų, nuo gaisrų ir visus kitus draudimus.

Notariatas

ALEKSAS LAURAITIS, Savininkas

Telefonas: 476-7000

Jei norite įsigyti naują OLDSMOBILE ar bet kurios kitos rūšies gerą vartotą automobilį, kreipkitės pas

EDMUNDA VENGIANSKA

HOLLINGSHEAD OLDSMOBILE

5370 South Western Avenue - Chicago, Illinois 60609

Edmundas Vengianskas turi ilgametį patyrimą automobilių prekyboje, patarnaus Jums visuose auto mašinos pirkimo, apdraudimo ir finansavimo reikaluose.

DARBO VALANDOS NUO 9 VAL. RYTO IKI 9 VAL. VAKARO. Paminėjus šį skelbimą - tikėtis specialios nuolaidos kainoje

A. G. Auto Rebuilders

Čia automobiliai išlyginami ir nudažomi. Darbas atliekamas sąžiningai ir gerai, protyrusių darbininkų. Kainos nebrangios.

Darbo valandos kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro.

Šeštadieniais nuo 8 val. ryto ligi 12 val. dienos.

SAVININKAS LIETUVIS

3522 West 63rd Street - Chicago

Telefonas 776-5888

PETER KAZANAUSKAS
PRESIDENT

Phone: Virginia 7-7747

SAVINGS
CERTIFICATES
EARN UP TO

8%

HOURS:

Mondays, Tuesdays & Fridays

9 am - 4 pm

Thursdays 9 am - 8 pm,

Saturdays 9 am - 1 pm

5 1/2% EARN ANNUALLY
ON PASSBOOK
SAVINGS

2212 WEST CERMAK ROAD

Chicago, Illinois 60608

SPAUDOJE ir GYVENIME

Marijus BLYNAS

PRIE KO PRIEJOME

Amerikiečių televizijoje dažnai ma tome ir girdime komedijantus šlykščiai, vulgariai ir, visų pirma, išgalvotai pajuokiant žymius, istorinius Amerikos asmenis, kaip Washingtoną, Lincolną ir kitus. Tie neva "juokai" neturi jokio istorinio pagrindo, jiems tiksliai panaudojami žymūs asmenys, vardai. Amerikoniška publika po tokių kvailių "juokų" juokiasi... Dažnai dars si keista, kaip niekas dėl to nieko nepasako, neparašo? Tuo naiviai, primityviai, įžūliai žeminami garbingi Amerikos herojai, o amerikiečiai - tyli.

Savo laiku, apie 1972 metus, viena mūsų lietuvių teatrinė grupė irgi link smono svečius tokiais "amerikoniško tipo" juokais, pritaikytais lietuviams. Ten irgi buvo pajuokiami Lietuvos senovės didvyriai. Daugeliui tas labai "neskaniai" ir neskoninai atrodė. Apie tą net buvo rašyta Laisvojoje Lietuvoje (Žiūr. L. L. 1972 m. rugsėjo 28 d. Nr. 19/1141, "Dvasinė Ubagystė"). Dabar tokią keistą "humoreską" atspausdino "Tautinės Minties Lietuvių Laikraštis" (Žiūr. Dirva, 1980 m. spalio 30 d., Nr. 43). Straipsnelis užvardintas: "Gyvenimas Trakų pilyje". Autorius - Vladas Vijeikis (gal tai slapto vardas?).

Kaip skaitytojai galės matyti, čia, tautinės minties laikraštyje, vulgariai pajuokiamas Lietuvos valdovas Kęstutis ir jo žmona Birutė. Jokio istorinio pagrindo tam šlamštui nėra! Tai paprasčiausias Lietuvos žymiausiųjų asmenų paniekimas, jų pažeminimas. Atvirai sakant, tokio pobūdžio straipsnio neteko užtikti net sovietiniame "Gimtajame Krašte" (bent iki šiolei).

Toje, neva "homoreskoje" taip rašoma: (citatos iš Dirvos) "... ant meškenos kailių, tarp gulbės plunksnų pagalių gulėjo Birutė ir valgė vyšnias, kauliukus spaudydama per langą..." Iš kryžiuočių kalėjimo grįžusi Kęstutį barė Birutė, nes netikėjo, kad jis sako tiesą... "Taip aš tau ir tikėsiu, - piktai riktelėjo Birutė. - Greičiausiai pas mergas, kur Vilniuje trankeisi. O aš čia turiu pilyje kerpėti. Nieko, absoliučiai nieko. Tik ežeras ir ežeras aplinkui. Aš negaliu daugiau taip pakęsti. Aš noriu skrybų."

Kęstutis bando ją raminti, aiškina, mas, jog reikia Vytautą išauginti, gi Birutė sako: "O kas man darbo. Žyniai išpranašavo, kad mano vardu saldainių fabriką pastatys. O kur tie saldainiai? Lauk kad nori. Aš noriu skirtis. Aš pasiimsiu pilį, o tu gali tą baltą kumelę pasiimti. Džiaukis, kad mes dviejų arklų šeimyna esame. O tai pėsčias galėtum į Vilnių kulniuoti... Tu visada toks nevykėlis buvai. Ir šaukė Birutė ir šaukė..."

Ir tikrai reikia šaukti, kad tokį mar malą įsidėjo laikraštis, save laikas "tautiniu"... Jei tą būtų idėjęs koks sovietinis lietuviškas laikraštis - sakykime, kad rusų šovinizmai nori su niekinti Lietuvos didvyrį ir jo šeimą.

Kai "Dirva" tą atsispausdina ir dar apačioje tikro Trakų salos pilies vaizdo, kaip tą suprasti? Ar tam, kad tokiu šlykščiam plepalui pridurti tikrumo? O gal iš "patriotizmo", po šito kio bereikalingo ir nepagrįsto šmeižimo?

Gal tai visiškai tautinės nuovokos, tautinės savigarbos neturėjimas? O gal "Dirva" nori susilyginti su tais "ura" "patriotais", kurie keliomis būrą pavadino "Vyčio" vardu, tartum Lietuvos senovinis herbas būtų keliamo simbolis... kurie meškeriojo

- medžiotojų klubą pavadina garsiu "Geležinio Vilko" vardu, nors jiems geriau tiktų "Geležinis Slikas", kurie scenoje tyčiojasi iš Gedimino ir pajuokia legendinį sapną.

Keista, kad neteko matyti nei vieno laiško (o gal redakcija nedėjo?) protes tuojančio prieš tokių primityvių "humoreskų" spausdinimą? Skaitytojai turėtų pasisakyti, ką jie galvoja apie tokių "literatūros kūrinių" atspausdinimą "tautinės minties" laikraštyje!!

Tai gi būtų idomu išgirsti, ką pati laikraščio redakcija mano apie šitą "humoro" šedevrą? Gal ji laiko aukš-

tos meninės vertės? Nenustebčiau jei sovietinė lietuviška spauda ji pradės cituoti, kaip pavyzdį išsivijos išsigimimo...

"AUŠRA" kadaise kėlė Lietuvos senovę, jos garbingą praeitį ir tuo pažadino, prikėlė lietuvių tautą iš apsnūdimo.

"Dirva" dabar spausdina rašinį niekinantį mūsų garbingus, visoje tautoje pačius mylimiausius padavimų herojus:

Kęstutį ir Birutę.

Asmeniškai norėčiau tikėti, kad tas "humoristinis" šlamštas pakliuvo to laikraščio puslapiuose per apsirikiimą ar neapsižiūrėjimą...

Iš kairės: solistė Pr. Ragienė, provinc. L. Zaremba, S. J. ir sol. I. Motie-kaitienė brolio Petro Kleinoto, S. J. pagerbtuvėse, Jaunimo centro kavinėje Zigmogo Degučio nuotrauka

LIETUVIAI, JŪSŲ LAUKIA DAYTONA BEACH, FLORIDA!

PORT ORANGE CITY, DAYTONA BEACH, Fla. NAUJAI, GRAŽIAI PLANUOJAMA GYVENVIETĖ.

Ideali visais atžvilgiais vieta lietuviams gyventi.

Iki Atlanto vandenyno tik 5 mylios.

Planuojamas "Lithuanian Village".

Įvairaus išplanavimo namai.

Aukšta namų kokybė, kainos prieinamos.

Užtikrintas investavimas.

Gyvensite ramioje, gamtos prieglobščio supamoje, aplinkoje.

Sprendimą darykite dabar!

Informacijas teikia: Adolfas Andrulis, 7 Talo Circle,

Port Orange, Fla. 32019 - Tel. 904-761-3625

SKANIAUSIOS LIETUVIŠKOS ŠVIEŽIOS IR RŪKYTOS DEŠROS DELIKATESŲ SKYRIUS

2433 WEST 69TH STREET - CHICAGO, ILLINOIS 60629

Telefonas: 436-6888

ANTANAS PLIENIS

DURYS - LANGAI

Įvairių spalvų ir kainų. Geležies turėkliai ir "aluminum siding". Naujaisi baltos emalio ir "Stainless steel" žieminiai langai.

ALUMINIJAUS RYNOS (Gutters)

TVOROS -

- STOGELIAI

įvairių medžiagų ir spalvų.

KOSTAS BUTKUS

Telefonas: PR 8-2781

LIETUVIŠKA APDRAUDŲ AGENTŪRA

Gyvybės, ligoninės, automobilių, baldų, namų ir visas kitas apdraudas - asmenims, profesionalams ir bižnio įstaigoms. Laisvas pasirinkimas kompanijos ir apdraudos rūšies. Nemokamas patarnavimas ir informacija Valstybės patvirtintos kainos.

Smulkesnei informacijai gauti skambikite, rašykite, užikite:

JONAS KIRVAITIS

INTERSTATE INSURANCE AGENCY

6108 S. Ashland Avenue - Chicago, IL 60636

Walbrook 5-5671

SVARSTYMAI IR NUOMONĖS

KODĖL "NAUJIENOS" ATIDAVĖ VILNIAUS KRAŠTĄ LENKIJAI?

Čikagos dienraštis "Naujienos" 1980 m. gruodžio 3 d. žinutė "Rusai už darė Lenkijos sienas iš Rytų ir Vakarų" iliustravo Lenkijos žemėlapiu, pa talpintu labiausiai pastebimoje vietoje, tuojuo po laikraščio pavadinimu.

Išžiūrėkim, koks tai žemėlapis. Jame Lietuvos yra tik kontūrai, bet ir iš šių kontūrų matome, kad parodyta Nepriklausomoji Lietuva be Vilniaus krašto. Buvusioji demarkacijos linija čia pavaizduota kaip tikroji Lietuvos - Lenkijos siena, jokių kitų sienų nepažymint. Dar geriau išžiūrėję, pamatysime, kad ir Klaipėdos kraštas atskirtas nuo Lietuvos, priklauso Rytų Prūsijai. Nėra Čekoslovakijos, ji beveik visa priskirta prie Vokietijos. Kai taip sakant, žemėlapis rodo maždaug 1939 m. vasaros Europos vaizdą, tik ne lietuvio akimis, nes lietuviai žemėlapiu visada išskirdavo okupuotąją Lietuvą dalį.

Šis žemėlapis "Naujienose" jau buvo pasirodęs š. m. rugpjūčio 29 d. Kai tada buvau paskambinęs "Naujienų" redaktoriui M. Gudeliui, kad išsiaiškinti, ką tai reiškia, jis atrodė labai sumišęs ir teigė, kad toks žemėlapis pasirodė laikraestyje per klaidą.

Dabar ši "klaida" pasikartojo, taigi, matyt, neatsitiktinai. Bet ką "Naujienos" norėtų pasakyti, aktualias po-

litines informacijas iliustruodamos tokiu prieškariniu ir dargi Lietuvos atžvilgiu neteisingu žemėlapiu? Primitinti lietuviams, kad Lenkija buvo už grobusi Vilniaus kraštą? Kad, atseit, ir dabar per daug neužjaukime šitų nenaudėlių, kai jiems gresia rusų intervencijos pavojus? Tačiau tokiu atveju vistiek reikėjo parodyti okupuotą Vilniaus kraštą, kaip jis būdavo rodomas Nepriklausomos Lietuvos žemėlapiuose... Dabar gi tai nėra nei

aktuali informacija, nei istorijos priminimas.

Ar niekas taip ir nepaklaus p. M. Gudelio, kaip jam išėjo su tuo žemėlapiu?

Leonardas Gogelis

PORINKIMINĖS AŠAROS

Sostinės žurnalistas VL. R. (Vladas Butėnas) viename savo "Horizonte", šaukdamasis dangaus ir peklos keršto, prieš rinkimus laimėjusius konservatorius, pralaimėjusių libų vardu, tiesiog krokodilo ašaromis prapliupo šaukdamas: "Ar gražu pralaimėjusį apspaudyti". Ir ten pat kloja savo aistringą nepasitenkinimą:

"Dieve mano! Nei vieno JAV prezidentavimo metais lietuviams ir kitoms etninėms negali suprasti, kaip jos ten grupėmis nebuvo taip atviros durys į Baltuosius rūmus, kaip prezidento Carterio. Jis skelbiamas žmogaus teisių kėlėjų pradininku".

Nežinau ko čia tikėti? Teologai sako, kad Kristus buvo tuo pradininku. O ką čia bekalbėti apie vėlesnius, bet daug anksčiau prieš Carterį kovojusius už žmogaus teises. Kiek tokių milžinų jau išsisi vien Lietuvos žemėje, nuo tų laikų, kai Carterio ant šio "svieto" dar nebuvo? Nejaugi Vladas skaito tik tai, ką jis pats parašo, kad apie tai nieko negirdėjo? Be to, kokių pėdsakus savo "epochos" laikotarpįje Carteris paliko kovoje dėl žmogaus teisių? A. Nakas pramiegojo rinkimus, o V. Butėnas, neskaityęs apie žmogaus teisių gynimą, sako, kad Carteris yra tuo pradininku. Toliau rašo:

"Prišrinkiminės kampanijos pabaigoje už jį viešame skelbime Drauge pasisakė tokie žinomi išėjusių lietuvių autoritetai, kaip politinių mokslų profesoriai - daktarai Vytautas Vardys ir Tomas Remeikis, inž. Bronius Nainys ir daugelis kitų žinomų išėjusių lietuvių. Nejaugi tuos asmenis Draugo korespondentas drįsta pavadinti "tokiais naiviais" lietuviais, kurie... agitavo už Carterį... (Čia tai tikrai velniškos drąsos turėt. Kodėl ne, jeigu jie tokiais yra? Pagaliau jie yra ne tik naiviai, bet politiniai ne išmanėliai. K. R.). Nejaugi apie 250 lietuvių, kurie 1978 m. lapkričio 20 d. viešėjo Baltuosiuose rūmuose, primate prezidento Carterio žmonos, buvo taip naivūs, kad pirmą kartą JAV istorijoje pakviesti taip masiškai drįso peržengti Baltųjų rūmų slenkstį ir ten pabūti net valandą ar daugiau? O kiek po to pavienių lietuvių dar yra lankęsi Baltuosiuose rūmuose. Esu vienas iš tų, kuriems Baltųjų rūmų vartus ir slenkstį viso teko peržengti tris kartus, kai tuo tarpu toje sostinėje Washington'e gyvenantiems tūkstančiams amerikiečių visa tai yra tik svajonė. Ir nesu joks registruotas demokratas".

Pasirodo, kad tokie slenkščio peržengimai žmogų gerokai apgadiną, o aš vis galvodavau, kodėl p. Vladas vaikšto toks pasipūtęs kaip Chicagoje pasirodo.

"Ne mes, bet istorija įvertins jų darbus. Mes, būdami krikščionys, kiti net labai pavyzdingi katalikai, neturėtumėm taip naiviai spaudyti ir pralaimėjusius".

Ponas Vladas padarė galutiną išvadą. Jeigu iš tikrųjų, kaip p. Butėnas rašo, jis tą pralaimėjimą savo širdyje taip pergyvena, ar negeriau būtų, kad grįžtų atgal į vėjuotą Chicago, nes nuolatos besisukinėjant neįprastame politiniame "kašmore", turint jautrią širdį, dėl kieno tai pralaimėjimo, neverta ją per daug apsinkinti.

K. Radvila

Lietuvių Fondas ir remia

PHONE: 312 925-6897
U. S. A.

LITUANIAN FUNDAS

1980 SPALIO mėn. įnašai.

Santrumpa atm. įn. - atminimo įnašas. Suma, parašyta po pavardės, reiškia įnašų iš viso.

1 x \$	15.00	Marius Alfonsas, M.D. (miręs) ir Katrina \$ 415.00.
2	25.00	Merkis Kazys, atm. įn. \$ 795.00, Puzinas Povilas Dail. atm. įn. \$ 275.00.
1	42.55	Rupinskas Juozas, inž., \$ 200.36, Australia.
3	50.00	Andrulis Adolfas ir Viktorija \$ 500.00, Čepėnas Pranas prof. (miręs) ir Albina \$ 150.00, Jankus K. \$ 100.00.
1	55.00	Bručienė Olga, atm. įn. \$ 245.00.
26	100.00	Dočkus Kostas, inž. ir Jadvyga \$ 500.00, Grigaliūnas Anicetas, Vet. Gyd. \$ 3,100.00, Janulienė Veronika \$ 1,100.00, Juodelienė Gražina, atm. įn. \$ 800.00, Kalanta Romas, atm. įn. - Vilinskas Stanley \$ 100.00, Jurjonienė Aleksandra \$ 100.00, Kvedaras Motiejus \$ 1,300.00, Markelis Adolfas ir Aldona \$ 100.00, Pranckevičius Zenonas, atm. įn. \$1,200.00, Pupelis Adolfas (miręs) ir Jadvyga \$ 1,400.00, Pupius Petras ir Zuzana \$600.00, Pabedinskienė Bronė, atm. įn. \$ 400.00, Paliulis Jonas \$ 200.00, Račkauskas Jonas A. Dr. \$ 300.00, Raslavičius Vincas, M.D. \$ 500.00, Regis Algis ir Irena \$ 100.00, Sklerienė, Ales., atm. įn. \$ 100.00, Sodeika Paul ir Zita \$500.00, Stasiūnas Romualdas (miręs) ir Cecilija \$100.00, Steponaitis Juozas \$ 200.00, Vaivada Juozas, atm. įn. \$100.00, Stončius Pijus \$100.00, Šulaitis Juozas ir Aldona \$600.00, Tamkūtonis G. \$100.00, Vaineikis Juozas \$2,500.00, Auškalnis Juozas, Partizanų vadas, atm. įn. - Makaras Antanas \$100.00.
1	105.00	Paliulis Petras ir Matilda, atm. įn. \$105.00.
9	200.00	Ambrozaitis Kazys, M.D. ir Marija \$3,400.00, Atkočaitis Pranas ir Petronėlė \$500.00, Balčiūnas Jurgis MD, atm. įn. \$1,300.00, Baras Stasys ir Elena \$1,200.00, Kindurys Alfonsas ir Ona \$1,900.00, Matusaitis Juozas \$300.00, Riškus Kazys ir Stasė, MD \$1300.00 x \$1,300.00, Šležas Adolfas, MD ir Algė \$ 800.00.
1	300.00	Vitkus Alex Dr. ir Dana \$600.00.
2	500.00	Laukaitis Juozas Povilas, atm. įn. \$1,000.00, V. Vokietija, Valaitis, Jonas MD ir Joana \$ 2,200.00.
1	600.00	Naikelis Juozas \$ 2,000.00.
11	1,000.00	Armonas Jonas, atm. įn. \$1,000.00, Balukas Gediminas, MD. ir Vanda \$ 7,425.00, Janušaitis Jurgis ir Veronika (brolio Jo no žuvusio Sibire atm.) \$1,000.00. Jie yra trečiojo milijono pradininkai. X \$2,000.00, Kurkulis A. ir D. \$1,400.00. Jie yra 2-jo milijono baigiamieji, Lipskis Antanas, MD ir Alina \$ 3,000.00, Matusėvičiūtė Ona \$1,000.00, Mažutis, Benys ir Stefania \$ 1,300.00, Razma Antanas, MD ir Elena \$12,100.00, Petkus Z. J. \$1,000.00, Valavičius Antanas ir Viktorija \$ 3,000.00.
1	1,025.00	Macijauskienė Marijona, atm. įn. \$1,025.00.
1	1,050.00	Gribauskas Juozas ir Joana \$1,350.00.
61		Iš viso 61 narys \$ 19,792.55

Lietuvių Fondas pasiekė du milijonus dol. ir iš gautų palūkanų jau parėmė lietuvių švietimą, kultūrą ir jaunimą 743,000 dol. Ateinančiais metais numatoma lietuvių išlaikymui paskirti apie 150,000 dol.

Palikimai sudaro svarbią Lietuvių Fondo kapitalo dalį. Iki šiol palikimų gauta 510,811 dol. Sudarykite testamentus ir nepamirškite paskirti bent dalį savo turto Lietuvių Fondui:

"LITHUANIAN FOUNDATION, A NON-FOR-PROFIT, TAX EXEMPT, ILLINOIS CORPORATION, 2422 W. MARQUETTE ROAD, CHICAGO ILLINOIS 60629" Visi statykime Lietuvių Fondą ir didinkime jo kapitalą, kad kasmet galėtumėte skirti lietuvių išlaikymui 150 tūkstančių dolerių.

Gintaras Cepėnas
Advokatas
Telefonas: (312) 776-5162
2649 West 63rd Street - Chicago, IL 60629
Išstaigos Valandos: 9 a.m. iki 6 p.m.,
šeštadieniais, 9 a.m. iki 12 p.m.
Kitu laiku, pagal susitarimą.

Neringos Restoranas
2632 West 71st Street
LIETUVIŠKAS IR AMERIKONIS KAS NAMIE
GAMINTAS MAISTAS
Chicago, Illinois 60629
JAUKI APLINKA
GREITAS PATARNAVIMAS
Tel.: 476-9026

Aleksandra Buivydienė
SAVININKĖ

BRUNO
CL 4-6376
Čia rasite skaniausią pagamintą: pyragaičius iš stambių kvietinių miltų, įvairių pyragų, tortų, taip pat naują ragaičių išdaigintų kvietinių ir įvairios duonos.
Kas valgo Bruno duoną, Visad žydi kaip aguona!
Bruno Macianskis
Savininkas
3339 S. Lituanica Ave. - Chicago, IL
KEPYKLA

Firestone
Telef.: GR 6-7777
padangos su neribota garantija iki susidėvėjimo. Ratlankiai (Wheels). Taip pat atliekamas ratų reguliavimas ir balansavimas (wheel alignment & balancing). Stabdžiai (brake service), motoro reguliavimas (tune up), keičiamos dalys, alyva, tepimas ir kiti patarsimai.
2423 West 59th Street - Chicago, Illinois
Valandos: kasdien 7 val. ryto iki 7 val. vakaro, šeštadieniais 7 val. ryto iki 3 val. p.p. Sekmadieniais uždaryta.
Savininkas: MIKAS ČESAS

BALZEKAS MOTOR SALES
4030 South Archer Avenue
Chicago, Ill.
Since 1933
CHICAGO'S OLDEST CHRYSLER-PLYMOUTH DEALER
PHONE: 847-1515

MIDLAND SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
8929 S. Harlem Ave. Bridgeview Illinois 60455 • Phone 598-9400
4040 Archer Ave. Chicago Illinois 60632 • Phone 254-4470
2657 W. 69th St. Chgo., Ill. 60629 • Phone 925-7400
OFFICE HOURS: Bridgeview: Mon., Tues., 9 to 4:30; Thurs., Fri., 9 to 8; Sat., 9 to 1; Wed., Walk-up Window, 9-3
Archer: Mon., Tues., Fri., 9 to 4:30; Thurs., 9-8; Sat., 9-1; Closed Wednesday
MARQUETTE PARK Mon. - Tues. - 10 to 5:30 p.m. Thurs. - Fri. - 10 to 8 p.m. Sat. - 10 to 2 p.m. Closed Wed.
5 1/2% On Passbook Savings All accounts compounded daily - paid quarterly
8% On 4 Years Savings Certificates (Minimum \$5,000)
FRANK ZIOGAS
President

RAMUNĖ
DELIKATESŲ KRAUTUVĖ ir RESTORANAS
2547 West 69th Street - Chicago, IL 60629
ČIA YRA: LIETUVIŠKŲ KNYGŲ, GAIDŲ, PLOKŠTELIŲ IR KITŲ LIETUVIŠKŲ KŪRINIŲ, KURIŲ KITUR VARGIAI GAUSITE. PRAŠOME ĮSITIKINTI.
Telefonas: 925-4254
Savininkai: ONA KONKULEVIČIENĖ ir BRONIUS ZABUKAS
Apdraudy Agentūra
Tel.: 778-2233
APDRAUDŽIAM Nuo 16 iki 80 Metų VAIRUOTOJŲ AUTOMOBILIUS PATOGIOMIS MĖNESINĖS ĮSISIMOKĖJIMO SĄLYGOMIS
APDRAUSKITE SAVO TURTĄ-INVESTAVIMĄ - HOME OWNERS POLICY. IŠRŪPINAME VISUS KITUS APDRAUDIMUS PER TVIRTAS APDRAUDŲ BENDROVES. SAŽINGINGAI PATARNAUJAME VISAIŠ NAMŲ PIRKIMO IR PARDAVIMO REIKALAIŠ.
Juozas Bacevičius
VALANDOS: Kasdien 9 - 8 val. vakaro Šeštadieniais ir sekmadieniais 9 - 4 val. po pietų
Bell Realty & Bace Ins. Agency
6529 So. Kedzie Ave. - Chicago, Ill. 60629

Laisvoji Lietuva

2618 West 71st Street
Chicago, Illinois 60629
Telef.: 476-3371 or 839-5531

Laisvajai Lietuvai
Paremti AuksasGruodis-
Spaudos Mėnuo

Vytauto Didžiojo Šaulių Rinktinė
per išdėlininką J. Pocių 50.00
Marquette Parko Namų Sav.
organizacija per A. Patacką 40.00
Vaclava Bagdanavičienė, Lemont 25.00

J. Statkauskienė, Australia 13.00
Jonas Salys, Calif. 10.00
Stasys Čekus, Howard Beach 10.00
K. Tautkus, Melrose Park 10.00
Jonas Tarvydas, Hamilton 10.00
Elena Filek, Chicago 10.00
Kazys Kaulinis, Philadelphia 10.00
Jonas Laurinaitis, Australia 10.00
Marija Gudienė, Montreal 5.00
P. Dambrauskas, Hot Springs 5.00
Liudas Reivvydas, Los Angeles 5.00
Juozas Stankus, Rochester 5.00
Bronius Motūzas, Canada 5.00
Motiejus Povilaitis, Woodhaven 5.00
Al Skopas, Cicero 5.00
Brone Peters, Cave Creek, Ar. 5.00

Visiems nuoširdžiausiai dėkojame
ir linkime linksmų Šv. Kalėdų!

VLIKo Seimas įvyks š. m. gruodžio
13-14 d. d. Toronto Lietuvių Namuose
1573 Bloor St. W., Toronto, Ont., Cana
doje. Tel. 416-532-3311.

Seimo svečiai ir dalyviai gali apsi-
stoti Rodeway Inn Lakeshore arba pri-
vačiai. Viešbučio adresas: 2000 Lake-
shore Blvd. W. Toronto. Tel. 416-763-
4521.

JAV R. LB-nės Tarybos Prezidiumas
š. m. gruodžio mėn. 13 d. (šeštadienį)
Lietuvių Tautiniuose Namuose,
6422 So. Kedzie Ave., Chicago,
Illinois, šaukia Tarybos narių ir Apy-
linkių atstovų metinį suvažiavimą.

Suvažiavimas prasidės 9 val. ryto,
atstovų ir svečių registracija. Vaka-
rienė - Kučios 7 val. vak. toje pačioje
salėje.

PATRIA

ĮVAIRIŲ SKANĖSTŲ PARDOUOTUVĖ

Galima gauti pasirinktinai vietinių ir importuotų maisto produktų, ska-
numynų, lietuviškos rūginės duonos. Yra parcelano, gintaro, lietuviškų
plokštelėlių, knygų, įvairių tautinių išdirbinių pasirinkimas. Taip pat yra
sveikinimo kortelių ir kitokių naudingų dalykų.

Sav. H. Kripavičius, 794 East 185-th St., Cleveland, Ohio 44119.

Laisvosios Lietuvos Knygų Leidykla

L. L. skaitytojams, užsakiusiems visus mūsų leidinius ir pristuntams
\$25.00, gauna žemiau nurodytas knygas. Už pavienes knygas gauna 25% nuo-
taidos. Užsakymus siųsti "Laisvosios Lietuvos" redakcijos adresu.

1. PROF. A. VOLDEMARIO RAŠTAI \$10.00
2. V. Bražėnas SAMOKSLAS PRIEŠ ŽMONIJA \$2.50
3. "Liauda" "AITVARAI IR GIRIA" \$4.50
4. A. Kairys ISTIKIMOJI ŽOLĖ \$4.00
5. A. Baronas VĖJAS LEKIA LYGUMA \$4.00
6. B. Kemežaitė ... SUDIEVI! AŠ IŠEINU... \$4.50
7. St. Jakubičio "Kas Yra Lietuvos Atgimimo
Sąjūdis" \$5.00
8. A. Kaščiūnienė "Žirgeliai" \$5.00

KUPONAS: prašau užpildyti ir iškirpus pasiųsti

LAISVAJAI LIETUVAI

2618 West 71st Street - Chicago, Illinois 60629 - U. S. A.

☐ Siunčiu \$10.00 metinei prenumeratai ir prašau siųsti "Laisvąją Lietuvą"

☐ Siunčiu \$ _____ už čia nurodytas knygas:

Vardas ir Pavardė: _____

Numeris ir Gatvė: _____

Miestas ir Valstija/Provincija: _____

Pašto Zona: _____

Valstybė: _____

ALT-os Žinios

Dr. K. ŠIDLAUSKAS PERRINKTAS
ALT-os PIRMININKU

Alto suvažiavime sudarytoji valdy-
ba dabar pasiskirstė pareigomis. Pir-
mininku išrinktas dr. Kazys Šidlaus-
kas, vicepirmininkai: T. Blinstrubas,
P. Dargis, dr. J. Jerome, dr. L. Kriau-
čeliūnas, dr. Vl. Šimaitis, dr. J. Valai-
tis, gen. sekretorium Gr. Lazauskas,
išdėlininku J. Skorubskas, finansų sekr.
P. Bučas, protokolų sekr. K. Radvila,
valdybos nariai S. Balzekas, Jr., J. Lė-
kas, V. Naudžius, E. Vilimaitė, įgalio-
tinis Washington dr. J. Genys, reika-
lų vedėja I. Blinstrubienė, informaci-
jai kun. J. Prunskis.

LIETUVOS ŽMONĖS PAINFOR-
MUOTI APIE MADRIDO KONFE-
RENCIJĄ

Amerikos Balso atstovas Madride
į juostelę įrašė dr. K. Šidlausko, Vl.
Šakalio, A. Mičiūdo ir kun. J. Prunskio
pranešimus apie Madrido konferenci-
ją. Taip pat telefonu iš Madrido į
Vatikaną tie patys asmenys padarė
pranešimą apie Madrido tarptautinio
suvažiavimo eigą. Iš abiejų siųstų
buvo painformuoti Lietuvos gyventoi-
jai apie Madrido įvykius.

gos ramovėnų pirmininkas J. Gaižu-
tis padėjo gėlių puokštę, asistuojant
birutininkams Tumienai ir Toliušie-
nei. Lietuvos atgimimo Sąjūdžio var-
du vainiką padėjo A. Rimas, asistuo-
jant Natalijai ir Dianai Mackevičiū-
tėms. Nuleidus vėliavą iki pusės stie-
bo, visi sugiedojo giesmę "Marija",
Marija". Šios šventės proga savano-
ris kūrėjas J. Tamulis trumpai api-
būdino savanorių kūrėjų atliktus dar-
bus. Sugiedojus himną, iškilmes prie
paminklo buvo baigtos. Visas iškil-
mių apeigas labai gerai pravedė inž.
K. Oželis.

Baigus apeigas, į Laisvės Kovų
muziejų buvo įneštas ir padovanotas
prof. Augustino Voldemaro portretas,
tapytas Gedimino Kaulėno. Portretą
padovanojo Lietuvos Atgimimo Sąjū-
dis, o į Laisvės Kovų muziejų buvo
pakabintas pagrindu - kaip Krašto
Apsaugos ministerio, pasirašiusio į-
sakymą atkurti Lietuvos kariuomenę.

LAS vardu trumpą, bet kondensuotą
žodį tarė inž. K. Oželis, o Muziejaus
vedėjas kpt. Diminskis Muziejaus
vardu išreiškė padėką LAS-džiui už
brangią dovaną ir stambesnę auką Mu-
ziejaus išlaikymui.

Paminėta
Kariuomenės Šventė

Detroitas. Lapkričio 23 d., nors ir
kukliai, bet gražiai buvo paminėta Lie-
tuvos Kariuomenės šventė. 10:30 val.
šv. Antano bažnyčioje klebonas kun.
Alfonas Babonas už mirusius ir gy-
vus karius ramovėnus atnašavo mi-
šias ir savo pamokslu paminėjo sava-
norių kūrėjų, kurių dėka mes, nors
neilgai, bet vis tiek gyvenome gražius
Lietuvos Nepriklausomybės laikus.
Mišiose organizacijos dalyvavo su
vėliavomis. Giedojo sol. Danutė Petro-
nienė, vargonais grojo J. Sinkus. Auką
prie altoriaus nešė Stasys Šimoliū-
nas ir Kristina Daugvydienė. Po miši-
buvo sugiedotas Lietuvos himnas.

Akademijs ir pats minėjimas buvo
atliktas parapijos kavinėje. Dalyvavo
gražūs skaičiai žmonių. Žodį tarė ir
esančius Detroito ramovėnus prista-
tė Kazimieras Daugvydas. Atsistoi-
mu buvo pagerbti mirusieji. Invokaci-
ją sukalbėjo kun. Alfonsas Babonas.
Jūrų šaulių "Švyturio" kuopos pirmi-
ninkas Alfa Šukys papasakojo apie mū-
sų savanorių pirmąsias kovas prie
Kėdainių ir Alytaus ir paskaitė J. Pet-
ručio parašytos knygos "Laisvę gi-
nant" ištrauką - "Pirmųjų kautynių
įspūdžiai", kuriose buvo aprašytos ko-
vos prie Panevėžio.

"Aušros" lituanistinės mokyklos
mokinės, kurias vadovauja A. Vaitėnas
atliko meninę dalį. Vytė Šnapštytė pa-
deklamavo Prie Nemuno ir Rūta Šnap-
štytė - Smutkelis. Vilija Telyčėnaitė
klarnetu atliko: Ar aš tau... S tovių
aš parymus ir Vėliavos iškeltos pla-
kas. Svečiai jas pagerbė plojimais.

Vincas Tamošiūnas paskaitė atsi-
minimus "Špionažas Lietuvos Nepri-
klausomybės kovose". Buvo padėka vi-
siems prie šio paminėjimo prisidėju-
siems ir svečiams už gausų atsilar-

Toronto teatro AITVARAS aktorai š. m. lapkričio 29 d. suvaidino Juozo
Grušo 5 veiksmų dramą Tėvas ir Sūnus. Režisierė Aldona Dargytė-Bysz-
kiewicz. Alfredo Degučio nuotrauka

Ateitį Žiūrint

NAUJI TAIKINIAI.

Konservatorių fondas NCAAC, 1980
m. rinkimams sutelkęs lėšas pagrin-
diniams liberalams išbalsuoti, jau
žiūri į 1982 m. rinkimus. Jau dabar pa-
skelbė 20 liberalų Kongrese, iš kurių
tarpo parinks pagrindinius taikinius.
Jų tarpe yra sen. Ted Kennedy (D.
Mass.), Howard Metzelbaum (D. Ohio)
- ("lietuvių draugas" prieš kurį
eis Ohio kongresmanas John Ashbrock
konservatorius, antikomunistas, LAIS-
VĖS (!...) draugas...), Don Riegle

mą. Po to, sugiedota Marija, Marija.
Toliau sekė vaišės, kurias parūpi-
no birutietės. Paminėjimą rengė sava-
norai-kūrėjai, ramovėnai, birutietės
ir šauliai. A. Gr.

(D. Mich.), Paul Sarbones (D. Md.)
ir trys respublikonai - Robert Sta-
fford (Vt.), John Chafee (R. I.), Lo-
wel Weicker (Conn.) (tur būt kitas
"lietuvių draugas". nes yra ryškus li-
beralas...).

ABC FLORIDOJE.

Idaho valstijoje jau pora metų buvo
skleidžiamas šūkis: "ABC - Anybo-
dy But Church". Išvertus reiškia: "Bet
kas, tik jau ne Church". Taip pa-
dėjo išmesti Fidel Castro draugą iš
Panamos Kanalo pardavėją, primokant
komunistams mūsų mokesčių pinigais
Church. Dauguma išmestųjų senatorių
balsavo už Kanalo išdavimą. Florido-
je vienas už Kanalo sutartį balsavęs
senatorių Stone jau išmestas. Kitam,
sen. Chiles, ateina eilė 1982 m. rinki-
muose. Ir Floridoje jau skleidžiamas
Idaho šūkis - "ABC", nes tinka ir
"Anybody But Chiles" atveju. Rep.

PENSIJOS ČEKIAI
ĮRAŠOMI
TIESIOG Į JŪSŲ
SĄSKAITĄMIDLAND
JUMS SIŪLO:

Išvengti rūpesčių
dėl pensijos čekio
gavimo atostogų metu
ar keičiant gyvenvietę.
Pasinaudokit tiesioginiu pensijos
persiuntimu į Jūsų sąskaitą. Kiek-
vieną mėnesį Social Security įstai-
ga persiųs MIDLAND Jūsų
pensiją, kuri bus įrašyta į Jūsų taupymo sąskaitą. Tuojau gausite
pakvitavimą paštą ir tai bus įrodymas, kad Jūsų pensija yra saugi ir neša
aukščiausią palūkanas nuo pirmos mėnesio dienos, pagal valdžios nusta-
tytus patvarkymus. Siūlome susipažinti su šiuo patarnavimu ir juo pasi-
naudoti. Kviečiame Jus užėti ir bet kurį iš trijų mūsų skyrių ir pasitarti.

Indėliai įnešti iki 10-tos mėn. dienos, neša palūkanas nuo 1-os mėn. dienos.

JAU 66 METUS PATARNAUJAME JUMS

MIDLAND SAVINGS

HOME OFFICE: 8929 S. Harlem Ave., Bridgeview, Il. 60455/Phone 598-9400
BRANCHES: 4040 Archer Ave., Chicago, Il. 60632/Phone 254-4470
2657 W. 69th St., Chicago, Il. 60629/Phone 925-7400

Archer Office: Mon. Tues. & Fri. 9 a.m. to 4:30 p.m.
Closed Wed. Thurs. 9 a.m. to 8 p.m. Sat. 9 a.m. to 1 p.m.

Marquette Office: Mon. & Tues. 10 a.m. to 5:30 p.m.
Closed Wed. Thurs. & Fri. 10 a.m. to 8 p.m.
Sat. 10 a.m. to 2 p.m.

Brolis Petro Kleino, S. J. pagerbtuvėse, kurios įvyko š. m. lapkričio
23 d. Jaunimo centro kavinėje, programą išpildė ragelių trio: L. Bichne-
vičius, B. Pakštas ir J. Vaitkevičius. Zigmo Degučio nuotrauka